

Rota Fortunæ

Regno

memabo

reg

sem fine regno

F **Ps. 81.** Ihesu ambulant passi fere pari. pro
dignus non redimur tutum avari. iustus compunctus
quidam singulari debet medium ad utrumque iurari

© Vég Csaba, 2010, 2011

<http://vegcsaba.hu>

<http://vegcsaba.hu/iras>

Első kiadás, 2011. Magyar Elektronikus Könyvtár

Minden jog fenntartva.

A kiadó előzetes írásbeli engedélye nélkül jelen könyvet vagy annak részleteit más nyelvre lefordítani, valamint bármilyen formátumban vagy eszközzel reprodukálni, tárolni és közölni tilos.

A címlapon a Carmina Burana kéziratának illusztrációja látható.

**A történet szereplői kitalált alakok, a valósággal való
bármilyen egyezés a véletlen műve.**

*„Még szerencse, hogy látom a Holdat,
ha annak még engedik ott fenn, hogy változhat,
talán a mi sorsunk is fordulhat jobbra.
Nem vágyom én a teliboldra.
Csak fogyóból váltson kicsit növekvőbe.”*

VÉG CSABA:

ROTA FORTUNÆ

*(drámai tabló és misztériumjáték
két felvonásban)*

Szereplők:

Johann, Pietro, Wilhelm: fiatalurak

Hilde: a Fogadós lánya, és Helga: a nevelt lány

Júlia kisasszony: Johann kedvese

Simon: templomos lovag

Benedek: fiatal szerzetes

Fogadós és Fogadósne

Edmund, Anyja és a Gróf

Johann Apja és a Báró

Richard, Helmut, Lipót, más falusiak, Követ és katonák

(Részletek hangzanak el *Carl Orff*: *Carmina Burana* c. művének *Fortune plango vulnera*, *In taberna quando sumus*, *Swaꝛ hie gat umbe*, *Estuans interius* és *O Fortuna* kezdetű énekeiből.)

Boccaccio *De Casibus Virorum Illustrium* művének illusztrációja
(Francia miniatúra, 1467, Glasgow, Glasgow University Library)

❧ I. ❧

(1152. év februárjának végén, a II. keresztes hadjáratot követően, a Sváb Alpok lábánál fekvő fogadóban.)

(Kakaskukorékolás. A szín, a fogadó belseje lassan kivilágosodik. Helga – szerényen öltözött, szerény megjelenésű lány – jön le a lépcsőn, közben igazítja a ruháját, felkötí a kötényt. Lent kitarja az ajtót és az ablakokat, lepakol egy asztalról, majd felveszi a seprűt és sepregetni kezd.)

FOGADÓS: (fentről, durva hangon) Helga! Felkeltél már? Meddig fetrengsz még az ágyadban, te szégyentelen?!

Mozdulj, és takarítsd el a tegnapi mocskot!

(Közben Hilde, kihívóbb ruhájában és viselkedésével fent megjelenik; igazítja a ruháját.)

HELGA: (lent) Már takarítok, apámuram!

FOGADÓS: (fent megjelenik) Apád nem vagyok, s még egyszer meg ne halljam, hogy így szólítasz, mert esküszöm, a torkodra forrasztom a szót!

HELGA: Már takarítok, „uram”!

(Fogadós né a Fogadós mögött megjelenik)

FOGADÓS: Urad az vagyok, apád nem. S már meg sem tudjuk, hogy az ki volt. Te kutyakölyke! Hogy mily szégyent hozott fejemre anyád, az én céda húgom!

HELGA: (halkan, maga elé) Ó céda nem volt.

FOGADÓS: Szégyenének titkát magával vitte a sírba. Csak téged felejtett itt. Kolonc a nyakamba!

HELGA: (halkan) S ingyenszolga.

FOGADÓS: Mit motyogsz, te átokfajzat?

FOGADÓSNÉ: (békítőleg) Hagyd már azt a lányt! Hisz oly sokat segít.

FOGADÓS: Csak pusztítja itt az étket.

FOGADÓSNÉ: Mit pusztít ez? Hisz olyan kis véznácska, és enni is alig eszik.

(Közben Hilde nézegeti magát a tükörben és a haját igazgatja)

FOGADÓS: Céda, mint az anyja volt, folyton kelleti magát.

FOGADÓSNÉ: (határozottan) Én nem tudok ilyenről.

HILDE: (indul le) Hadd segítsen, húgom! Hol a másik seprű?

FOGADÓS: (Hilde felé) Te meg fésüld ki rendesen a hajad! És miért nem hordod azt az új ruhát?

HILDE: Jó még ez.

FOGADÓS: Az jobban kiemeli... a szépségedet.

HILDE: Ez is jó.

FOGADÓS: És ne szólítsd húgodnak. Inkább tagadd le.

FOGADÓSNÉ: (határozottan) Elég volt! Menj, inkább nézz az állatok után!

Kapd el azt a búskomor kakast. Épp jó lesz a vendégünknek.

FOGADÓS: Hogy azt is mikor eszi el a fene.

FOGADÓSNÉ: A télen azért jól megéltünk belőle.

(Fogadós el)

FOGADÓSNÉ: Ily mérget fröcskölni ebbe a szép hajnalba...

Lányok, egy kis rend legyen! (el)

HILDE: (segítőkészén) Hol van hát az a másik seprű?

HELGA: (közömbösen) Hagyd csak, éppen kész vagyok.

HILDE: Még ott van az a sarok!

HELGA: A sarok hadd legyen az enyém!

HILDE: Tán valami kincset őrzöl ott?

De legyen, ahogy akard.

HELGA: Addig igazítsd meg a hajad.

HILDE: Haragszol apácskámra?

HELGA: (elgondolkozik) Nem is tudom...

HILDE: Nem tudod? Hidd el, ő valójában nem ilyen. Inkább kedves. Nem is értem ilyenkor milyen ördög támad fel benne.

Haragszol rá?

HELGA: Különös, de nem.

HILDE: Te olyan jó vagy.

HELGA: Nem mondj ilyet.

Csak édesanyám, ő nagyon hiányzik.

HILDE: Kedves húgom!

HELGA: Tűnök, mert tűrnöm kell, mi mást is tehetnék. Van, akit a születés tehetőssé tett, van akit szegénnyé. Van, aki úr mások felett, és van, aki szolgál, talán egész életében.

HILDE: Kedves húgom!...

HELGA: Te ne sajnálj. Nincs miért. Beszélnek arról a nagy kerékről, és hogy egyszer csak megforoghat minden. Ami fent van, mélybe zuhanhat, s a mélység felemelkedhet, fölébe mindenki másnak. Talán csak néhány év kell, talán pár hónap. Lehet, csak egyetlen nap. A kerék forog... És birodalmakat söpörhet el, és teremthet újat.

HILDE: Hogy mondod?

HELGA: Anyácskám... Anyácskám sokat mesélt erről. Sokat vigasztalt... Ha nehéz sorsunk, vagy az emberi gonosz-ság csapásait szenvedtük. A kerék forog, és minket is felemelhet.

HILDE: Csak azt tudom... Úgy érzem, jobb sorsot érdemelnél.

HELGA: Ha azt érdemlem, hát úgy is lesz.

(Hilde átöleli.)

HELGA: De hadd takarítsak, hogy baj ne legyen.

HILDE: Jó. Akkor tied a sarok, én meg bent rakok rendet. (el)

(Helga a sarokba megy. A sarokban a ruhák között fekszik Johann. Helga óvatosan leszedi a ruhákat és rázogatni kezdi Johannt.)

HELGA: Reggel van, uram!

JOHANN: (álmosan kicsit felemelkedik és körbenéz) Reggel? Ez még csak hajnal.

HELGA: Reggel van már. Nem megy fel a szobájába pihenni?

JOHANN: Fel? Elég „fel” lesz az asztal is.

HELGA: Hadd segítsek!

JOHANN: Hozz sört, te lány!

HELGA: Ilyen korán? Még reggel sincs. S az éjjel is mennyi fogyott!

JOHANN: Jó reggel ez már! Kutyaharapást meg sörrel. Nem ismered a mondást?
Sört! De gyorsan!

HELGA: Hozom már. (el, majd vissza egy nagy korsó sörrel)

JOHANN: (Johann nagyot kortyol, leteszi, majd az emlékei között kutat) Te lány! Amikor az éjjel lejttem...

HELGA: Azt mondta, rémálma volt, már megint.

JOHANN: Már megint...
Igen, már megint. Miket mondtál te nekem?

HELGA: Én? Uram.

JOHANN: Ahogy itt ültél...

HELGA: Én, ott? Azt csak álmodta, uram. Hogy ülhetnék én maga mellé?

JOHANN: A pergamen...

HELGA: Az micsoda?

JOHANN: És az anyádtól kapott medál, amit a nyakadban hordasz...

HELGA: A nyakamban? (lassan kijebbn nyitja a ruháját, hogy látszik a melleinek domborulata és a csupasz nyaka.)

JOHANN: Bocsáss meg. (elfordul és megrázza a fejét) Csak álom lehetett.

(Johann újra nagyot húz a sörből, majd az asztalt nézi. Helga vár néhány pillanatig, majd lassan, és kissé csalódottan megigazítja a ruháját.)

JOHANN: Neptunusz gyakran különös világokba ragad el, s a képzeletem oly élénk képeket mutat, hogy mindazt valóságnak hiszem.

(Helga felveszi a seprűt és sepregetni kezd, közben egy pillanatra Johannra tekint, de ő nem figyel.)

JOHANN: És Neptunusznak áldozni kell (emeli fel a söröskorsót).
Folyjon, ami folyhat. És temessük magunkat a habok közé.
(Iszik, majd a fejét az asztalra hajtja).

(Helga leteszi a seprűt és gondosan odébb húzza a korsót, majd újra sepregetni kezd.)

HILDE: (be) Már felkelt? S már le is feküdt?

HELGA: (enyhe fenyegető éllel) Ne bántsdl!

HILDE: Nem bántom én. Hiszen szeretem...

HELGA: Szereted?

HILDE: Azt a bús képét. (bizonytalanul) A kólikáját?

HELGA: Mit? A melankóliáját?

HILDE: Azt, azt. S a két társa is...

HELGA: Mesélj! S bennük mit?

HILDE: Hát az a vitéz, Wilhelm, azzal a nagy komolyságával...
Mecibálnám a bajuszát, hogy egyszer felvidítsam. Úgy

szeretem, ahogy kisasszonynak szólít. Nem úgy, hogy „te lány”.

HELGA: Na és a másik?

HILDE: Pietro? Az a kedves bolond! Hogy ő mi mindent mond! Csak ne lenne néha olyan otromba! S ne kellene mindig a kezére csapnom.

HELGA: Hát nem esik jól?

HILDE: Jól esik, ... ha jó nagyot tudok csapni!

HELGA: De az oka, jól esik-e?

HILDE: Nem az okkal van a baj. Hanem hogy mi lenne a következője. Úgyhogy essen ő jól – a képesebbik felére.

HELGA: De melyiket szereted a legjobban?

HILDE: Szeretni egyiket se szeretem (mondja óvatosan)

HELGA: Johannt?

HILDE: Őt se.

De kedvelem őket. (óvatosan) Talán Johannt kevésbé.

HELGA: Kérlek, kedveld őt! Az én kedvemért!

(Fent megjelenik Wilhelm, katonás ruhában, keze a kardja markolatán.)

WILHELM: Johann már felkelt?

HELGA: Hagyjuk pihenni.

WILHELM: Hát mit csinál itt a tél kezdete óta? Ha nem pihen?

S én mit csinálok? Ha nem hagyom?

(jön le a lépcsőn)

Jó reggelt, kisasszonyok!

PIETRO: (mögötte megjelenik) Jó reggelt!

HELGA: (halkan) Jó reggelt!

(Hilde a haját igazítja)

PIETRO: (jön le a lépcsőn, kinéz az ablakon, majd sóhajtva szavalja)

Szépséges szép Auróra.

Pírod rózsája idézi gyermeki vágyam,

Könnyű Zephyrrel a messzeségbe szálljak,

S a hosszú út után megtérjek nyugovóra –

Honodba, szépséges Auróra...

HILDE: De hát tudja az úr, hogy az én nevem Hilde... S nem Auróra...

PIETRO: Egy kedves lány. És egy kedves butaság.

HELGA: (halkan) Auróra a hajnalt jelenti.

HILDE: Hiszen tudom én. A tél alatt már megtanultam.

De ha az úr csak a saját viccét érti...

WILHELM: Na, Pietro! Most te maradtál alul!

PIETRO: Nekem jó lenne alul is, fölül is. Csak egyről jutnék (mutatja a hüvelykujját) kettőre (a másikat is mutatja, és összeérinti őket).

Johann meg mit keres itt? Hiszen késő éjjel feküdtünk le.

HELGA: Rosszat álmodott.

PIETRO: És ezt honnan tudja, kislány?

HELGA: Sört kért.

PIETRO: Még sört? Hát mégis van egy napszak az éjjel és a hajnal közt! Mondtam én, Wilhelm, hogy még nem mulattunk eleget. Ezt az időt meg kell lenünk egyszer!
Ha rosszat álmodom, én is sört kérek.

WILHELM: Csak nehogy a nyakadba kapd!

(Vágtató lovak dobogása hallatszik egyre erősebben. Az ablakon kinéznek.)

HILDE: Micsoda páncélok! Micsoda csillogás!

WILHELM: De rég volt, hogy hallottam már azt a zenét! Ahogy a fém a fémmel összecsap.

HILDE: Fém a fémmel...

WILHELM: (férfias vágyakozással) Vad viadal...

HILDE: (álmodozva) Vad viadal...

(Pietro visszafordul és leül az asztalhoz. Közben Helga el.)

WILHELM: Törő csontok roppanása.

PIETRO: Az, az, Wilhelm! Ahogy az a csillogó fém merő vérben ázik. Először kívülről, aztán belülről. Ahogy a félelem felkúszik a torkodba, és csak lesed, honnan jön a csapás.

WILHELM: Nem mondhatod, hogy én félttem.

PIETRO: S ha szerencsés vagy, te látod a társaidat hullani magad körül.

WILHELM: Isten kezében az életünk. És szent célért harcoltunk.

PIETRO: Istenen kívül más nem is fizeti meg.

Te lány, te rózsás Auróra! Ha tudnád milyen ördögök rejtőznek azokban a páncélokban. A sápadt gyenge bőr mögött még meghúzódik, de ha azt páncélba bújtatod... Ott poklbéli démonok ébrednek fel.

(Elhalkul a lovak dübörgése)

WILHELM: (Pietróhoz leül) Ha nem is hiszed, Pietro, de hiányzik. Ott tudtam, hol az ellenség: szemben előttem. De itt! Ha balra nézek, jobbra jelenik meg egy sunyi árnyék. Hidd el, szívesen hallanék egy kis csontropogást.
(Hilde felé) Kisasszony! Egy kis kenyeret, meg egy kis húst, ha kaphatnánk.

HILDE: (sietve) Máris.

PIETRO: Bolondítod ezzel a kisasszonyozással.

WILHELM: Egy loagnak minden lányszemély kisasszony.
És szeretem azt a kis kedves vidámságot a szemében.

PIETRO: Meg a nagyobb szelet húsokat a tányérodon.
Bár én adhatnék neki egy vastag szeletet! És bár ő is adna egy kis kóstolót!

WILHELM: Ne mondj ilyet. Szerény, de tisztos lány, mindkettő.

PIETRO: Az. Sajnos.
(felsóhajt) Szívesen kisasszonyoznám. De azt hinné, gúnyolom.

WILHELM: Mert már túl sokszor gúnyoltad.

(Hilde vissza, kezében tállal)

PIETRO: Kisasszony! (Hilde furcsán méregeti)

Az almákról beszélgettünk. Hogy itt még csak keveset láttunk, de azok nagyon szépek. És épp érettek.

HILDE: Akkor vigyázzon az úr! Mert, ha megrázza a fát, betörheti egy a fejét.

PIETRO: Ilyen szép gyümölcsöst elzárva tartani!

HILDE: Csak a rablók elől.

PIETRO: Jól pereg a nyelve – a „kisasszonynak”.

HILDE: Megvan nekem a magamhoz való eszem.

PIETRO: Azt meg úgyse tudhatja, hogy máshoz való-e.

HILDE: Ráérek még azt megtudni.

PIETRO: Csak nehogy elkéssen!

HILDE: Ugye nem gondolja, hogy attól félek?

FOGADÓSNÉ: (kintről) Hilde!

HILDE: Máris! (el)

PIETRO: Jaj, Wilhelm! Szerinted szeret?

WILHELM: Nem is tudom. Szeret ő mindenkit. Tágas oszlopcsarnok az ő szíve. Mindenki belefér, de az első szél ki is fújja onnan. Nem tudom, lesz-e olyan, aki ott meg tud majd kapaszkodni.

De te szereted-e? (enni kezd)

PIETRO: Azt hiszem, szeretem...

WILHELM: Csak azt hiszed?

PIETRO: Azt hiszem.

Azt hiszem, boldog lennék, ha vissza jönne velem, és szép Itáliáról azt hinném, az maga a paradicsom, s az Úr kettőnknek feloldozást adott Ádám és Éva bűne alól. S azt hiszem, belehalnék, ha nem jönne velem.

Bárcsak hihetném, hogy szeret.

WILHELM: Én is azt hiszem, hogy szereted.

Bár sok mindenkit láttam már, akit szeretnél. Sokat csak egy-két éjszakán át.

PIETRO: Hagyj, Wilhelm. Ez most más.

WILHELM: Más?

PIETRO: Más.

Azt hiszem.

WILHELM: Gyere, egyél egy kis húst.

PIETRO: Nem is vagyok éhes. (feláll és az ablakhoz megy)

HELGA: (sietve és kicsit ijedten jön be) Nemes urak jönnek!

FOGADÓS: (fent hirtelen megjelenik, törli a kezét a kötényébe)
Milyen urak, te lány!?

HELGA: (Pietróék felé) A nemes úr!

PIETRO: Az az úr?

Ébredj, Johann! (rázogatja)

FOGADÓS: Hozzád beszélek, te lány!

Hozz bort, gyorsan! A jobbik fajtából!

(Helga ki)

(Fogadás elindul lefelé)

(Feltárul az ajtó és belép Apa és Edmund)

FOGADÓS: Isten hozta önöket, nemes urak! Fáradjanak beljebb!

APA: Dicsértessék!

FOGADÓS: Mindörökké!

WILHELM: Mindörökké!

FOGADÓS: Jöjjenek csak beljebb!

APA: Nocsak! (gúnyosan) Damaszkusz hősei! S még mindig itt!

WILHELM: A hágók még zárva, uram.

EDMUND: (a fogadás felé) Hozz bort! És három kupát!

(A Fogadás kisiet)

APA: Pedig kijárna nektek a melegebb vidék.

PIETRO: De van, akit a forróság vár.

APA: Hozzám beszélsz? Szolga!

PIETRO: Hogy is mernék, uram! A társamhoz szóltam!

APA: Nagy hősök!

Az is (int Johann felé), mily hőstettet hajthatott végre az éjjel, hogy így kifáradt. Talán ördögökkel viaskodott.

PIETRO: De őt nem győzték le!

(Edmund lassan húzza ki a kardját és farkasszemet néz Pietróval)

WILHELM: Johann, ébredj! (rázogatja)

(Johann lassan ébredszik)

APA: (Edmund felé) Hagyd, Edmund! Ez most nem az az idő!

De majd móresre tanítjuk mind, a részeg urukkal együtt.

WILHELM: Uram, a fiadról beszélsz!

APA: Nekem nincs fiam! Már nincs!

Egyszer volt egy fiam... De ha a jobbkarom egyszer engedetlen lenne, azt is tőből leszakítanám. Jobb, ha pusztul az érdemtelen, mint hogy idétlensége csúfítson.

WILHELM: Uram!

APA: Lovag!

JOHANN: (még kábultan) Egy nemes úr. És egy másik.

EDMUND: Rokon! Fékezd szolgálodat!

JOHANN: Nem szolgálím! És már nem vagyok rokon!

PIETRO: Gyere Johann! (segíti feltápáskodni) Fent nem ilyen áporodott a levegő.

JOHANN: (Wilhelmnek és Pietrónak halkan) Segítsetek! Kiszaladt belőlem az erő.

WILHELM: Már megint az az álom?

JOHANN: (sóhajtja) Az az álom...

PIETRO: Milyen álom? Wilhelm! Milyen álom!

WILHELM: Hagyd most! Inkább segíts!

APA: Damaszkusz hősei – távoznak.

EDMUND: Épp mint Damaszkusz falai alól. A vert sereg. Vagy részeg csűrhe.

JOHANN: (halkan a többieknek) Csak egy kicsit hadd pihenjek!

(Pietro és Wilhelm Johannt támogatva el)

EDMUND: Máris könnyebben lélegezhetünk.

(Fogadós be)

FOGADÓS: Itt a jó bor, nemes urak!

Hozathatok egy kis húst?

APA: A bor épp elég lesz. Hozz még egy poharat, és hagyj magunkra.

(Edmund önt a borból)

Csak keveset, Edmund. Csak hogy épp megmelegedjünk!

EDMUND: Igenis, uram!

APA: Edmund! Szólíts apádnak! Ha egy fiat elvesztettem, hadd nyerjelek meg téged fiamnak! A fiam vagy, hisz teljesítéd kérésem. És a lánykérésben is a helyébe lépsz.

EDMUND: Igenis, apám.

De hát mi az a nagy bűn, amit elkövetett?...

APA: A legnagyobb. Engedetlenség az apai parancssal szemben. Habozás...

(A Fogadós hoz még egy poharat, majd el)

EDMUND: Habozás?

APA: Oly korban élünk fiam, hogy most a habozás a legnagyobb bűn. Most dönteni kell! És tenni! A birodalom

sorsa függ döntésünk és tetteink súlyától. És határozottnak kell lenni! Még ha a lázadó fiút ki is kell vetni otthonunkból. De nem nagy áldozat, ha új fiakat kapunk, s ilyen hűségeseket, mint Te.

EDMUND: Köszönöm... apám.

Csak...

APA: Csak?

EDMUND: Csak szegény Johann...

APA: Sajnálod?

EDMUND: Nem. Nem is tudom... Úgy megváltozott, mióta visszajött.

APA: Meg.

EDMUND: Emlékszem még, ahogy gyerekként együtt játszottunk. Fakardjainkkal hasogattuk a bokrokat. És még ő kiáltotta, hogy „ne kíméld”, meg hogy „halálíg”, ha már gyenge karunkkal kedvünk is lanyhult.

APA: Az már rég volt.

EDMUND: Rég... Mindig ő biztatott minket, mindig ő volt az első...

APA: Most az utolsó. De ha kezédbe veszed a sorsod, és megteszed, amit kell, ha határozott és engedelmes leszel – mert mindkettőben ő igen megfogytakozott –, akkor te és utódaid lesztek itt az elsők.

EDMUND: Így kell tennem. Hiszen... (kicsit bizonytalanul) apám... sokkal nagyobb áldozatot hoz.

APA: Nincs nagy áldozat, ha megállíthatjuk a vérontást. Hány éve, évtizede már a belviszálynak... Véget kell vetni a pártoskodásnak!

EDMUND: Úgy, hogy a mi pártunk győz.

APA: Ha az a béke örököse!

Ha a romló húst nem vágod ki magadból, lázban fogsz égni, s belehalsz.

EDMUND: Apám... jobban tudja mit kell tennem. És én megteszem, ha az a népünk javát szolgálja.

APA: És a te javadat is.

EDMUND: Én apámra bízom magam.

(Közben Hilde bejön és egy távolabbi sarokban pakol. Edmund követi a tekintetével, Apa utána néz.)

APA: És hát mit gondolsz Júlia kisasszonyról?

EDMUND: (Hildére nézve, elgondolkozva) Csinos...

APA: A kisasszony? Azt tudom. De szereted-e?

EDMUND: Szeretem, ha apám ezt kéri.

(Hilde halkán dúdolni kezd)

EDMUND: (Hildére nézve sóhajt) Kedves teremtés...

APA: Na, ezt még nem sokan mondták. Júlia kisasszonyról. Inkább, hogy fel van vágva a nyelve.

EDMUND: Csípős, az biztos.

APA: Na jó. Akkor mondj valamit arról a lányról!

EDMUND: Hildéről?

APA: Ha úgy hívják...

EDMUND: Kedves teremtés...

APA: Ezt már hallottam.

EDMUND: Nem is tudom. Valahogy árad belőle a kedvesség. S ha csak a közelében vagyok, furcsa nyugalom áraszt el.

APA: Hát szereted?

EDMUND: Hogy szerethetném!? Egy paraszt lányát!

APA: Na jó. Csak azt hittem, már kifordult a világ a sarkaiból.

EDMUND: Apámuram mit gondol felőle?

APA: Hogy egy paraszt lánya. S a szolgálónk. S ha itt minden birtok, minden jószág a tiéd lesz, akkor azt a jószágot is megkapod.

EDMUND: Csak mondja apámuram, hogy mit kell tennem, s én megteszem. Ha nem is értek mindent.

APA: Nem is érthetsz mindent, fiam.
Épp 15 éve, hogy meghalt nagy császáruk, Lothár. S akkor még igen csak ifjú voltál, nem is emlékezhetsz arra az időre. Akkor a császárságban, a Szent Német-Római birodalmunkban rend volt, erős kéz irányított. A császár előbb németföldön nyert egységet, adófizetővé tette Prágát, majd keleten a szlávokat olvasztotta be a birodalomba. A pápát visszahelyezte elorzott székébe. Még a Szicíliába befészkelte véreskezű normann, Roger király is félté a nevét. Az Alsó-Itáliai hadjárat, Apulia és Calabria elfoglalása, na, az hódítás volt! Nem ostoba és részeg csürhe fejetlen vonulása (ínt felfelé a fejével). Hát kell még ennél többet mondanom? És most mi

van? Káosz, tiszta káosz. Lothár halála után a hatalmas Welf család mellőzésével a stauf Konrádot választották német királlyá. És Konrád minden terve hibás volt, minden lépése kudarc. Ostoba hadjáratok, vesztés csaták, míg a normann Roger birtokává lett alsó, középső, majd végül egész felső Itália. Na és a keresztes hadjárat? Ha ugyan hadjáratnak lehet nevezni azt a tétova rohamot Damaszkusz ellen!

EDMUND: A Staufok és a Welfek?

APA: Érted te! Ez a megosztottság minden bajunk oka.

EDMUND: És a Welfek a jók.

APA: A jók? Ők jelentik a jövőt! A Welfek jelentik a rendet, de legfőképpen az erőt és a hatalmat. A Staufok az ostobaságot és a káoszt!

EDMUND: De a régi Stauf ház?...

APA: Ami volt, elmúlt! Régen, nagyon régen, a Stauf erőt és hatalmat jelentett, de erőik most már szétszórva.

EDMUND: Lothár által.

APA: Aki így teremtette meg az egységet. A Staufok már csak kapaszkodnak a birodalom rögeibe, s azok peregnék ki az ujjaik közül. Ostobaság... Míg a Szentföldön, Damaszkusz ellen erőiket vesztegették, s így Itáliában épp csak egy talpalatnyi földünk maradt, addig a welf Oroszlán Henrik sikeresen dűlt a szlávokat, kirabolta és hozzánk csatolta a poroszok és a pomeránok földjét.

EDMUND: Hát ezért Henrik a jövő!

APA: Henrik és az erős Welf család. Őket kell most támogatnunk a király fia, Frigyes ellenében. Frigyesel csak még nagyobb lenne a káosz, és nem tudom, egy emberöltő múlva beszélénk-e még Német birodalomról... De Henrik már lépett, felújította igényét bajor földünkre, és győztes csatákkal halad célja felé. Az ő követét várjuk most.

EDMUND: És én mindebből semmit sem tudtam!

APA: Apád halálával nekem, a nagybátyádnak kellett volna mindezt megtanítanom, csak hát távol tartottak ügyeim. De most sem késő! A helyzet egyszerű: erő vagy szét-hullás.

EDMUND: És Júlia kisasszony?

APA: Tudod jól, hogy régi Stauf család.

EDMUND: Hatalmas birtokkal.

APA: És erős sereggel, amely most Konrád királyt segíti. Meg kell szerezniünk azt a sereget, és Henriket támogatnunk.

EDMUND: És Johann?

APA: Ő megtagadta, hogy a király ellen forduljon. Talán valami ócska hűség miatt.

EDMUND: Pedig szerette Júlia kisasszonyt. Hiszen a menyasszonya volt.

APA: Talán még most is szereti. De a kisasszony apja, aki Damaszkusznál halt meg, rám bízta frigyük elrendezését. S így megtehetem, hogy helyette hozzád adom, s mindkettőtök apja leszek.

(Báró belép az ajtón)

BÁRÓ: Dicsértessék!

APA: Mindörökké! (felpattan és meghajol) Nagyuram!

EDMUND: (ő is feláll és meghajol) Nagyuram!

BÁRÓ: Uraim! (közben melléjük ül) Szerény ruháimat ne árulják el! Nyomomban a király orgyilkosai.

(Fent a fogadós megjelenik, de egy intéssel elküldik)

APA: És így, kíséret nélkül?

BÁRÓ: Embereim az erdőben rejtőznek.

APA: Elég pénz gyűlt össze a vállalkozásra?

BÁRÓ: Pénz az még csak van, de embert nehéz találni, aki a vezérek közelébe férközhet, s a mérget vagy a tőrt a szívükbe juttatja. De a pénz mindent megold. Ilyen ínséges időkben... Csak azokat sajnálom, akik nemet mondanak. Ennyi tehetséget eltékozolni... Meg kell őket ölnünk, nem derülhet fény a tervre.

APA: De nemes a cél.

BÁRÓ: Ezt mondom én is. Ez hát az a fiú? Henrik híve leszel?

EDMUND: A híve vagyok, s megteszek mindent.

BÁRÓ: Akkor a hála sem fog elmaradni. Henrik ígéretét bírod. Erős és hűséges családok a jövő zálogai, akik nem félnek megtenni, amit meg kell. Ígyunk hát a jövőre!

(Apa kitölti a bort. Felemelik a kupákat.)

APA: A jövőre!

PARASZT: (be) A rém! A rém!

FOGADÓS: (fent be és lejön) Megint?

PARASZT: Istenem ne hagyj el! Most a forrásnál!

BÁRÓ: (Apa felé) Milyen rém?

APA: Valami pokolfajzat garázdálkodik a környéken. Nem kíméli a fiatal parasztfiúkat. Megkínozza, megcsonkítja őket, és valami varázslatot végez.

BÁRÓ: Ilyen időket élünk hát! Hogy mindez megtörténhet! Akkor: mennem kell tovább. Mielőtt Konrád emberei ideérnek a hírre. Tolmácsolom hűségteket Henriknek.

APA: Szívünk és kardunk az övé.

BÁRÓ: S ő megőriz benneteket szívében. A mihamarabbi vizsontlátásra. Az esküvőn! Tudod, hol hagyhatsz üzenetet.

APA: Üzenünk. Hamarosan.

(Báró el. Közben jönnek be és le Helga, Hilde, a Fogadós, a Fogadósné, Wilhelm és Pietro.)

FOGADÓS: Mit láttál, mondd!

PARASZT: Most Wolfgang. (elkeseredetten) Alig ismertem fel!

FOGADÓS: A kispap?

PARASZT: Az! A forrás mögötti tisztáson. És vér... Vér folyik a vízből!

FOGADÓS: Mondj el mindent!

(A paraszt csak rázza a fejét)

WILHELM: Mondjad már! (Fogadós felé) Hozz neki bort!

APA: (Edmund felé) Én indulok. És te se maradj soká. (Pénzt rak ki az asztalra) Elrendezem az esküvőt.

EDMUND: Köszönök mindent... apámuram.

APA: Én is köszönöm. Fiam. (el)

PARASZT: Istenem ne hagyj el!

(Fogadós bort hoz. Wilhelm kitölti és paraszt kezébe adja.)

PARASZT: A forrásnál. Festett vörös ötszögben. Keze levágva, szíve kimetszve. A feje mellette, szemei kivájva (rázza a fejét). És megint!

FOGADÓS: Mosolyog?

PARASZT: Mintha a legboldogabb lenne a világon!

FOGADÓS: Mi lehet ez, urak?

WILHELM: Szörnyű varázslat! Milyen ígézet lehet, hogy a kínzását földöntúli gyönyörnek érzi?

FOGADÓS: De mi lehet a gonosz célja?

WILHELM: Ki tudhatja? Pokolbéli, az biztos. Igyál még!

(Hilde a szoknyáját gyűrögeti és toporog idegességében. Helga mozdulatlanul ül.)

PIETRO: Szép kisasszony! Üljön le! Nem kellett volna ezt hallania!

HILDE: Nem? Én is sokat kószáltam arra. Helgával és egyedül is. Milyen szép is az a tisztás! Milyen szép is volt! Hogy mehetnék most már csak a közelébe is!

WILHELM: Mi itt megvédjük, kisasszony!

HILDE: Kedves Wolfgang! Hát mit vétett ő? Szép szőke fürtjei és az a mély hangja! Milyen jó pap lehetett volna... Hát őt is elpusztíthatja a sátán?

FOGADÓS: Micsoda hatalom lehet ez!?

WILHELM: Szólok az öröknek. Tegyék meg, amit meg kell.
(a paraszt felé) Gyerünk! (mindketten el)

PIETRO: Mi itt megvédjük, kisasszony!

WILHELM: (kintről) Pietro!

(Pietro ki)

HILDE: Kedves Wolfgang! Épp vasárnap, hogy dicsérte új ruhám. Hogy fogom azt most már felvenni! Helga, egy szót se szólsz?

HELGA: Szólni sem tudok. Kedveltem én is... Kisap, vagy sem, ember ilyen sorsot nem érdemel.

FOGADÓS: Sajnáljuk őt. De most siessetek segíteni a konyhába. A dolgok nem várnak. (el)

(Hilde megpróbál felállni, de remeg a lába és visszaül.)

HELGA: Maradj még és pihenj egy kicsit, húgom! Én addig segítek anyáknak.

HILDE: Köszönöm kedvességed... Csak egy perc és megyek én is.

(Helga el. Edmund és Hilde egyedül marad.)

EDMUND: Kisasszony!

(Hilde megrezzenve felnéz)

EDMUND: Kisasszony! Olyan rossz látnom a bánatát! Ha tudnám, hogy mi mulaszthatná el!

HILDE: Jaj, ne mondja már az úr! Szegény Wolfgang! S a többiek!

EDMUND: Ne gondoljon most rájuk!

HILDE: És közben meg csak... Ki fog nevetni az úr!...

EDMUND: Dehogy! Mondja csak!

HILDE: Közben meg mindig az a hajcsat jár a fejemben, azzal a kis gyönggyel. A vásárban, mikor azt nézegettem... Jaj, akkor láttam Wolfgangot utoljára!

EDMUND: Kisasszony! Elhozom én azt a csatot, ha jobb kedvre derítem. És... És egy kis kedvességért... Vagy kérésünk egy szépet, nagy gyönggyel...

HILDE: Biztos butácskának tart az úr...

EDMUND: Dehogy!

HILDE: Vagy lelketlennek. De csak az a gyöngy jár a fejemben... Abban a csillogásban látom azt a percet, a vásár vidámságát, Wolfgang kedvességét...

EDMUND: Van aki, mindent megadna a kisasszonynak, egy kis kedvességért...

HILDE: Mit nem mond az úr... Hát ki lenne az?

EDMUND: Van olyan... De, mennem kell. Itt van (tol az asztalon oda pénzt) a borért. Ezt meg tegye el a kisasszony...

HILDE: De hát miért?

EDMUND: Hátha meglátja még egyszer azt a gyöngyös csatot.

HILDE: Jaj, nem értett az úr! Dehogy kellene az nekem! Emlékezzek mindig erre a szörnyűségre? Azt a vasárnapot, a gyöngyöcske csillogását itt őrzöm a szívemben. Kedves Wolfgang emlékével...

EDMUND: Tegye csak el.

HILDE: Nem tehetem.

EDMUND: Ahogy gondolja. Hát minden jót, kisasszony.

HILDE: Az úrnak is.

(Edmund el)

FOGADÓSNÉ: (be) Mi volt ez, lányom?

HILDE: Mire gondol, anyácskám?

FOGADÓSNÉ: Mit mondott az úr?

HILDE: Csak Wolfgangról kérdezgetett. Azt hiszem...

FOGADÓSNÉ: Ennyi ideig?

HILDE: Meg a csatról.

FOGADÓSNÉ: Milyen csatról? Jaj, lányom! Vigyázz az urakkal. Nekik mi csak játékszerek vagyunk... Csak pelyhek... A tenyerükre vesznek, s ha megunnak, ránk fújnak és kint találjuk magunkat a semmiben.

HILDE: Mire gondol, anyácska?

FOGADÓSNÉ: Semmire, csak legyél hűvösebb.

(A Fogadás be)

FOGADÓSNÉ: És csak annyit beszélj, amennyit feltétlenül kell. Na, menj, hozd be a nagy lábast és forralj vizet.

FOGADÓS: Mi volt ez, asszony?

FOGADÓSNÉ: Nem is tudom... Mintha Edmund fiatalúr Hilde körül
legyeskedne.

FOGADÓS: Miért tenné?

FOGADÓSNÉ: Hát felnőtt a lányod! Vedd hát észre!

FOGADÓS: Jaj, csak ne úgy legyen! Egyetlen kincsem! Jó, hogy
szóltál! S ha legközelebb jön, Helgát küldjük majd
hozzá. Belé akár a ménkü is csaphat.

FOGADÓSNÉ: Ne mondj már ilyet!

FOGADÓS: Ha mondom, ha nem, így gondolom!
És mi lesz a zöldséggel?

FOGADÓSNÉ: Megyek már. (el)

(Anya toprongyos, a Gróf szegényes ruhában be és leülnek egy
asztalhoz.)

FOGADÓS: Hát mi tetszik?

GRÓF: Egy kis bort, kenyeret és sajtot kérnénk.

FOGADÓS: Hát pénzetek van-e?

(A Gróf kidob az asztalra két érmét)

FOGADÓS: Küldöm, máris. (el)

ANYA: Mi tartotta itt eddig a fiamat? Biztos az a lány. Hogy
épp egy fogadás lánya!

GRÓF: A szív útjai...

ANYA: Majd móresre tanítom, hogy a fejével gondolkodjon végre! Csak előbb megnézem magamnak!
És mit gondolsz arról, ami történt?

GRÓF: A rémről?

ANYA: Ne mondd így. A köznép csak féljen tőle. De mi ismerjük nemét.

GRÓF: De az erejét nem. S hogy még mesterünk se tud róla!

ANYA: Egyszer megvallotta, ezt ő nem merné megtenni, mert beleroppanna. Milyen ereje lehet hát, őneki? És milyen démonokat fogadhatott magába, már ötször!

GRÓF: És miért nem hív magához minket?

ANYA: Te is láttad?

GRÓF: Álmomban? Többször is! Az az égő tekintet! És az a hatalmas erő!

ANYA: És csak átnéz rajtunk... Pedig őt szolgálnánk.

(Hilde be kancsóval és két pohárral)

HILDE: Isten hozta önöket!

ANYA: (halkan) Ha te mondd...

HILDE: Egy kis bor. Mindjárt hozok ételt is! (lerakja)

ANYA: Várj csak, lányom! Hány éves vagy?

HILDE: Hús leszek, épp hús, tavasszal. Várják már a tavaszt? Én már nagyon! Kis meleg napsütést...

ANYA: Hát mit csinálsz tavasszal?

HILDE: Csak mint mindig... Sétálok az erdőben...

ANYA: Egyedül?

HILDE: Helga húgom sokszor elkísér... Hozok ételt... (el)

ANYA: Ő hát az a lány?

GRÓF: Ő. Mit láttál?

ANYA: Buta egyszerűséget. És a jóság gyengeségét. De hogy Edmund mit lát benne?

GRÓF: Talán a kedvességét.

ANYA: A kedvességet igen gyorsan megtöri a világ. Csak az erő maradhat meg.

GRÓF: Én tudom. De a szív útjai...

ANYA: Visszaterelem én a fiam a helyes útra! Vagy ne is lássam többet!

(Helga be, és jobboldalt a székeket rendezgeti.)

(Anya kimeredt szemekkel nézi, megszorítja a Gróf kezét)

ANYA: És az a lány kicsoda?

GRÓF: A fogadós másik lánya.

ANYA: Másik lánya?

GRÓF: Mi baj?

ANYA: Nem tudom. De... Őt nem látom!

GRÓF: Nem látod?

ANYA: Nem látok belé!

GRÓF: Hogy lehet ez?

ANYA: Nem tudom, de a hideg kiráz!

GRÓF: Ugyan már, csak egy lány!

ANYA: Lányom! Gyere ide egy kicsit!

HELGA: Adjon Isten! Tessék!

ANYA: A fogadós lánya vagy?

HELGA: Húgának a lánya. De anyácskám már meghalt.

ANYA: És apád?

HELGA: Ó...

ANYA: Ismerted őt?

HELGA: Nem (lehorgasztja a fejét).

ANYA: És anyád nem mesélt róla?

HELGA: De mesélt. De még kicsi voltam, amikor elment.

ANYA: És mit mesélt?

HELGA: Butaságokat... Hogy egy herceg volt... Kisgyerekeknek való buta meséket... Szerintem csak vigasztalni akart.

ANYA: (meglátja a kezét) Mutasd csak a kezéd!

HELGA: De hiszen piszkos.

ANYA: Mutasd csak! Milyen különös jegy!

HELGA: Mindig csúfolnak miatt!

ANYA: Ne bánd. Inkább szép az. Na, menj csak!

(Helga el)

GRÓF: Nem értem.

ANYA: Még én se. De az a jegy... Sigmund kezén volt ilyen.

GRÓF: A hercegén? Én sosem láttam.

ANYA: Én ismertem őt... Jól...

GRÓF: Lehetséges lenne?

ANYA: Csak így lehet.
Hát ezért nem láttam őt! Ő nem itt van, neki nem itt kéne lennie!
A herceg a fogadós húgával... És azt hiszem, azt a húgot is ismertük. Épp tizenkét éve...

GRÓF: Ő? A füves-asszony?

ANYA: Szinte még lány volt.

GRÓF: Fel kellett áldoznunk.

ANYA: Fel. Most is így tennék.

GRÓF: De hogy egy lányt rejtegetett?

ANYA: Ezek szerint tudta, hogy miért.

GRÓF: De ha ő a Herceg lánya...

ANYA: Akkor nem Júlia kisasszonyé az örökség! Én utána nézek ennek. És tudom is, kinél.

(Hilde be, kezében a tállal)

HILDE: Itt is az étel. (lerakja)

ANYA: Te lány! Hát száraz kenyeret hozol nekünk?

HILDE: Száraz? Most hoztuk a péktől.

ANYA: És a sajt? Zölde és penészes. Hiszen bűdös!

HILDE: Az is friss! (nem érti)

ANYA: Tán vaknak nézel engem?

HILDE: Dehogy!

ANYA: Egy öregasszony örüljön, bármit is kap?
(haragosan) És vele bárhogya beszélhetnek? Tűntesd el
azonnal a szemem elől. És vele magadat is!
(az asztalra dob egy fémpénzt) Nesze, a lőréért, amit
bornak nevezteél.

(Hilde szótlanul elviszi a tálat, a pénzt ott hagyja. Anya elrakja a
pénzt.)

GRÓF: Menjünk?

ANYA: Csak egy perc. Még látni akarom Johannt. Júlia képe
talán lecsalja.

(Tölt a pohárba, és lassan kiüssza, majd szótlanul vár.)

(Kis idő múlva Johann a lépcső tetején megjelenik, és ott bizony-
talanul megáll.)

(Helga hirtelen benyit.)

HELGA: Felébredt az úr? Épp most jutott eszembe, nem kell-e
segítenem valamit.

JOHANN: (fáradtan) Miben kellene... (lassan lejön a lépcsőn és a
másik asztalhoz ül)

HELGA: Bármiben. Egy kis étel? Vagy... ital?

JOHANN: Egy korsó hideg vizet... megköszönök.
Wilhelm? És Pietro?

HELGA: Már láttam őket az úton. Mindjárt ideérnek.

(Johann az asztalra hajtja a fejét.)

(Helga a konyha felé indul, de mielőtt kilépne, megáll.)

ANYA: Erőtlén, még mindig. Mintha nem is élne. Nem jelenthet veszélyt... Menjünk.

(Anya és a Gróf el)

HELGA: Anyácskám, anyácskám... Mennyit kell még túrnöm! Megígérted, éjszakákon át mesélted, hát legyen is úgy! Különben utánad megyek, akárhova is kerültél és szemedbe mondom, hogy becsaptál. (el)

(Wilhelm és Pietro be. Johann felemeli a fejét)

WILHELM: Tudtál pihenni?

JOHANN: Majd a sírban... Talán majd ott tudok. Tí merre voltak?

WILHELM: (hitetlenkedve rázza a fejét) Megint megtörtént.

(Helga be. Rajongva nézi Johannt, miközben lerakja a korsót és a poharat.)

JOHANN: Az éjjel? Éreztem én.

PIETRO: A kispap.

JOHANN: Ő? Szinte még gyerek volt. Mint a többi.
Ilyen gyenge az ártatlanság? És van olyan kegyetlen szív, hogy gonosz közönyét még ez sem oldja?

PIETRO: Csak szívtelen tehet ilyet.

HELGA: Hozhatok valamit? Egy kis bort? Vagy sört?

PIETRO: Nekem csak egy poharat a vízhez. Hátha tisztábbá teszi a gondolataimat.

WILHELM: Nekem is jó lesz. Én is csak azt kívánom.

(Helga el, majd be a poharakkal)

(Wilhelm tölt mindenkinek, és felemeli a poharát)

WILHELM: Társaim, barátaim... Azok a régi reggelek, a Szent-földön... Langyos szellő, és hideg forrásvíz a perzselő forráság előtt...

JOHANN: A te lelked, Wilhelm, úgy látom, ott maradt.

WILHELM: Ha itt nem talál célt, még ha eszményben messze el is maradna...

PIETRO: Hát nincs olyan csinos arcocska? A többiről nem is beszélve...

WILHELM: (jobb kedvűen) Te már más kardot forgatnál...

PIETRO: Az is lehet nemes küzdelem.

(Hilde be és a másik asztalnál pakol.)

WILHELM: De nem bírom látni, hogy ez a nemes acél rozsdásodik. Amikor így kifordult a világ. Ennyi a rossz.

PIETRO: (elgondolkodva nézi Hildét) Nemes küzdelem az is, hidd el. A boldogságnak csak egy kis csöppjét hozni a világba.

WILHELM: Fűszert is hiába cseppentesz mérgezett borba.

PIETRO: Egyetlen csöpp. Legalább néhány édes pillanat. Hogy érezd, legalább egyszer éltél...

JOHANN: (felemeli a fejét és figyel.) És Simonra emlékeztek-e?

PIETRO: Mesterünkre? Hogyne emlékeznénk!

WILHELM: Mindig első volt a harcban. Szinte látom alakját. Ahogy emeli azt a rémisztő pallost.

(Simon belép az ajtón)

SIMON: Dicsértessék!

(Pietro és Wilhelm döbbenten nézik.)

JOHANN: Simon mester! Hát mi járatban erre!?

SIMON: Hát ezek meg mit néznek!

WILHELM: Mi ez? Varázslat?

JOHANN: (elé siet és felvidámodva átöleli) Hallottam egy lovas érkezését. És megismertem a lépteid.

SIMON: A régi seb...

JOHANN: Dicső seb! No de ezek! Úgy beszélgettek. Akár az ellenség is átsétálhatott volna kettejük között.

WILHELM: Hát... Szégyellem is magam. Egy napot sem élnék már ott túl.

(Hilde megjelenik az ajtóban)

WILHELM: Kisasszony! Még egy poharat! És még egy korsó vizet!

SIMON: Ott... A pogányok özönlik el azt a területet. Nekünk lassan nincs is már „ott”.

WILHELM: Hát elveszhet a Szentföld, amely Jézus lába nyomát
őrzi?...

SIMON: Veszik... Hónapról hónapra, hétről hétre.

PIETRO: Így múlik el...

WILHELM: A világi dicsőség? Az vesszen! De Pietro! Maga a szent-
ség?

JOHANN: Amit a szívünkben őrzünk, az soha nem veszhet el.
Wilhelm, azok a reggelek...

SIMON: És azt senki sem veheti el... Ahogy a hitünket sem –
egy jobb világban.

WILHELM: Hát... Itt most elég rossz felé fordul a világ...

SIMON: Egyszer jobbra, egyszer rosszabbra... Tegyük meg,
amit tudunk, a többi... Isten kezében van. Mi csak
emberek vagyunk.

WILHELM: De mester! Hogy hagyhatja Isten, hogy elveszen, épp a
Szentföld? Megvallom, nehéz hinnem, hogy ez az Ő
szándéka.

SIMON: Testvérem! Bizonytalán jó oka lehet mindennek. Talán
éppen az, hogy azt a földet a szívünkben őrizzük. S így
a saját földünket tegyük szentté.

De urak, testvéreim! Megengeditek, hogy Johannel egy
pár szót váltsak?

(Felpattan Wilhelm és Pietro)

WILHELM: Ez csak természetes!

PIETRO: A közelben leszünk.

(Wilhelm és Pietro el)

SIMON: Hűségese barátok.

JOHANN: Azok... Hiába küldtem őket százszor is vissza, tapodtat sem mozdulnak mellőlem. (íngatja a fejét) S csak vesztegetik itt az idejüket.

(Hilde be, a poharat és a korsót leteszi az asztalra, majd ki)

JOHANN: Hát mi szél hozott erre, a hideg téli Bajorföldre?

(Simon lassan vizet tölt és iszik néhány kortyot)

SIMON: Több oka is volt... Forrong a Német birodalom. A Nagymester a testvéreinkhez küldött, hogy többet tudjunk az érdekcsoportokról. S hogy melyiket támogassuk.

JOHANN: Hogy melyiket? Az áruló, taktikázó Welfeket, vagy az ostoba és gyenge Staufokat?
Farkaskölyköké vagy veszett kutyáké lesz az ország – mindkettő szétmarcangolja.

SIMON: Útközben azt hallottam, hogy Konrád király megsebesült, s a halálán van.

JOHANN: Akkor hát közel a vég, a Staufok vége, és talán a Birodalom vége is. A welf Oroszlán Henrik egyre erősebb. Kit támogatnának hát a templomosok? Farkaskölyköt vagy a veszett kutyát?

SIMON: Mi imádkozunk, hogy jóra forduljon a világ.
De testvérem, te is keresztes vagy!

JOHANN: Ha magatok közé is fogadtatok, s a templomosok jele alatt harcolhattam is... Nem vagyok az...
Jóra forduljon?

SIMON: A másik ok, ami idehozott, az éppen te vagy.
Hallottam, apád mit tett.

JOHANN: Tegyen ő, amit jónak lát. Én is azt teszem. Majd felel ő is érte, ahogy én is felelek a saját tetteimért.

SIMON: És Johann, hallottam, hogy a menyasszonyod...

JOHANN: A *volt* menyasszonyom.

SIMON: Hallottam, hogy felbontották az eljegyzést.

JOHANN: Fel.

SIMON: Mi történt, Johann? Tudom, a király iránti hűséged lett volna az ár.

JOHANN: Hűség?... Simon! A király ostoba, de nem állhattam egy számító gyilkos szolgálatába, akármit is ígér.

SIMON: És a menyasszony? Hogy vélekedik erről?

JOHANN: Simon, testvérem... Itt vagyok, mióta lehullott az első hó, hogy megtudjam szándékát. De még a közelébe sem engedtek. Kétszer rám is támadtak!

SIMON: Csak nem az apád?

JOHANN: A *volt* apám? Nem, nem hiszem. Inkább Henrik bérenci. De Wilhelm és Pietro megvédtek.

SIMON: Ők megvédtek? És te?

JOHANN: Mondjuk azt, hogy el voltam merülve... a bánatomba.

SIMON: Johann, Johann... Nem jó ez így...

JOHANN: Jó, vagy nem jó... így van.

SIMON: De nem kell így lennie!

JOHANN: Nem? Ezek a napok... Mintha darabokra törnék a lelkem.

Hogy történhetett mindez?... Kifordult magából az idő, letért újáról és sorsom most egy szakadék felé rohan...

SIMON: Sors, idő... (majd elgondolkozva mondja:)

Ott fent, az égben, hol sorsunk fonala szövődik,
néha, nagy ritkán, megnyílik egy kapu,
és oly dolgok történnek, lépnek életünkbe,
amire senki, még álmában sem gondolt.

Talán az a rokka, mely a szálát gombolyítja,
talán az ugrik meg, hogy oly sokszor
csomós a szál, és sérti a tapintó ujját.
De néha ott fent is felderülhet az ég,
szél sem tornyozza gondok felhőjét,
eső sem változtat sártengerré utat...
És akkor simán fut az a szál, bársonyos puhán.

Csak várnunk kell, bízunk és túrnunk,
és elviselnünk mindent, türelemmel.
És amit kell, megteesszük, bármi is legyen az!

JOHANN: Tenni? Mit?

SIMON: Johann, nem kell, hogy így legyen! A nagymester beszélt velem. Nagy hatást tettél rá. Részletesen kikérdezett rólad és vár rendünkbe!

JOHANN: És újra a Szentföld, és újra csaták?

SIMON: Védjük a Szentföldet; a rendünk is ott született. A vérünk ontjuk érte. De ha az Úr sem nekünk szánja, ennél többet nem tehetünk. De Johann, most születik meg az új Európa! Francia, Spanyol és Német földön már mind ott vagyunk. Ki más, ha nem mi teremthetjük meg egy jobb világ alapjait?

JOHANN: Császárok, királyok és nemesek... ők biztos nem. De mi milyen módon?

SIMON: Ha csak ennyien imádkozunk, már az is sokat jelent.

JOHANN: Hát imádkozni hívsz?

SIMON: Nem (mosolyodik el). Nézd csak ezt! (vesz elő egy papírt és átadja Johannak, aki néhány pillanatig nézegeti)

JOHANN: Sok pénz. De mi ez?

SIMON: Mondjuk francia földön egy kereskedő beviszi a pénzét egy templomos várba, és azért kap egy ilyet.

JOHANN: Egy darab papírt?

SIMON: De ezért a papírért, itt, egy másik várunkban megkapja a pénzét.

JOHANN: A papírt bevarrja a kabátjába, és nem kell a rablók elől rejtegetnie az aranyait.

(Simon bólogat)

JOHANN: Ettől lesz jobb Európa? Hát pénzt számolni hívsz?

SIMON: Johann, Johann...

Nos, tudod, hogy a mórok igen sok titkot rejtegetnek.

JOHANN: A régi görögök tudása...

SIMON: Azt is, és hidd el, a bölcseik belátnak a világ titkaiba. És ennek a tudásnak jórészét megszereztük. Hol tiltott barátságokkal, hol kényszerrel, hol pénzzel, de sok száz pergamen került birtokunkba. A tudás fényét hozhatjuk el az új Európába. Ezért hívlak el, Johann.

És ott van még a mórok titkos tudása. Varázslat, alkímia, mágia, belátni a jövő titkaiba...

JOHANN: Ne is folytasd, mert beleborzongok.
Pénzt akartok őrizni? A pénznek irigyei lesznek. Titkos tudást birtokolni? Az ostobaság még nagyobb irigységet szül.

SIMON: Megvédjük magunkat.

JOHANN: Amíg tudjátok. Amíg nem lesz nagyobb a vadak éhsége és hatalma. Sosem az okos és a jóra törekvő nyer, hanem a vad, kegyetlen és hatalmas.

SIMON: Amíg tudjuk, megvédjük. S most mi vagyunk a keresztények között a legjobb harcosok.

Tarts velem, Johann! Itt már nincs jövőd. Velünk viszont egész Európa jövője lehetsz.

JOHANN: Szép cél, és nemes.

De ha nincs is itt jövőm, a szívem még ide köt. Csak egyszer pillanthassam meg Júlia kisasszonyt, csak egy pár szót válthassak vele. S ha az ő szavaival hallom, hogy a szíve már elfordult tőlem, akkor én is eloldozom a szívem. De addig...

SIMON: Még el kell mondanom valamit. Ezek miatt jöttem ide, de ami azonnal indulásra készítetett...

Johann, háromszor is láttalak álmomban...

JOHANN: És?

SIMON: Johann, holtak tetemei heverték körülötted és te is vérben fürödtél! Lassan kővé váltál, mint egy szobor!

JOHANN: Ha meg kell halnom, hát legyen. Legalább vége lesz mindennek...

SIMON: Még éppen éltél. És melletted ott állt egy sötét árnyék...

(A szín lassan kicsit elsötétedik, és megmozdulnak a függönyök)

SIMON: Mintha most is érezném! Mi ez?

JOHANN: Csak egy felhő.

SIMON: És ez a szél?

JOHANN: Csak huzat. Az csak egy álom volt, Simon!

SIMON: Csak egy álom? Johann, emlékszel még az ősz Márkra?

(Johann elkomolyodik)

JOHANN: Emlékszem. Hát lehet őt elfelejteni?

SIMON: Elmeséltem neki az álmom. S azt mondta, már ő is látta az árnyat.

(Johann zavartan megvonja a vállát)

SIMON: És, Márk elvégezte a szertartást.

JOHANN: És?

SIMON: A gonosz talált egy erős és kegyetlen lelket. És annak a léleknek a célpontja te vagy! És rajtad keresztül a gonosz királyságra, császárságra, a teljes világi hatalomra tör!

JOHANN: Rajtam keresztül? Hát ki vagyok én? Az a gyenge vár, meg az a tizennégy falu, aminek örökéből apám ki is tagadott? Micsoda hatalom ez? Császárság?... Simon, te sem hihetsz ebben...

SIMON: Én Márknak hiszek, bármily' képtelenségnek is hangzik, amit mond.

JOHANN: Márknak én is, de ez... És épp az árny?

SIMON: És megtudtam azt is, hogy a gonosz itt tombol. Épp itt a környéken. Hát így sem hiszed?

JOHANN: Simon, tudom, hogy itt van. Minden éjjel azzal a gonosszal álmodom. Látom égő tekintetét, látom hogy kínozza meg az ártatlanokat, érzem a szenvedésüket. Jajkiáltásaik a lelkembe égnek! Már több, mint egy hónapja, hogy nem tudok aludni, se éjjel, se nappal.

SIMON: Hallottam mind a négy rémtettét.

JOHANN: Öt.

SIMON: Már öt?

JOHANN: Épp ma reggel. Egy fiatal kispap!

SIMON: Johann! A szertartásához hat lelket kell feláldoznia, hogy a hat pokoli démont a lelkébe fogadja! Ha megtörténik, akkor már legyőzhetetlen! Már csak egy maradt!

JOHANN: Legyőzhetetlen?

SIMON: Ember nem győzheti le!

SIMON: Johann, Johann! Talán nem csak az életed forog kockán, hanem a lelked üdve is.

JOHANN: A lelkem, Simon? A lelkem üdvé már rég oda van. Hogy találhatna üdvöt, távol Júliámtól? Örök szerelmemtől? Szinte lelkem sincs már, kiégette kedvesem hiánya. Fájóbb ez, Simon, mint bármely seb.

SIMON: Hát így szereted?

JOHANN: Szeretem? Mi az a szerelem? Nekem ő az élet. Nem mehetek el innen, Simon. Ha csak egy lépéssel távolabb kerülök, belehalok.

(Kicsit sötétebb lesz, fent megjelenik egy csuklyás árnyék. Simon körbenéz.)

JOHANN: Pedig érzem, Simon, érzem azt az árnyat. Most is érzem, hogy itt van. Érzem hidegét, a metsző kegyetlenséget. És érzem hatalmát – gyenge lelkeink felett. Neki csak játékszerek vagyunk, erőtlen fabábuk, akiket egy mozdulattal félresöpörhet.

SIMON: Érzem én is az erejét. Menekülj innen, Johann! Bízd ezt ránk, Márkra, és testvéreinkre akik ismerik törvényeit, ismerik azt a világot, erősek és szembeszállhatnak vele. (az árny eltűnik) A jóság érték, meg kell őrizünk ezen a világon, védenünk kell. És lelked tisztaságának már sokszor sok jelét adtad.

JOHANN: Tisztaság, jóság? Ne mondj ilyet. Ha volt is bennem, az Damaszkuszban maradt. Üvöltve vágni a mórokat, reszketve az életedért, hogy egy elcsúszó kard mikor vág a húsodba. És nézni, hogy a szent ügyért harcolókból hogy lesz részeg fosztogató csürhe.

Magasztos álmaink így csorbulnak ki emberi gyarlóságunkon, és hasítják foszlányokra lelkünk szövetét...

SIMON: Mondhatsz bármit, látom lelked nemességét.

JOHANN: Nemes? És jó? Simon!

Küzdök a gyűlöletem ellen apám – volt apám! – iránt, próbálom féken tartani gyilkos indulataim, melyek elsőpörnék a földről ostoba unokatestvérem. Gondolatban anyját, azt a vén boszorkányt, akire a nevelőapja Júliát bízta, s aki most szinte rács alatt őriz, nos, azt a boszorkányt már számtalanszor kínoztam meg gondolatban. Tüzes vassal égettem, fogóval ízekre szaggattam, nyelvét kiteptem, és karóba húztam lassan, hogy sokáig halljam károgó visítását.

Simon, legnagyobb harcom most magammal vívom.

Simon... Én jó? Én rossz vagyok, s rossz voltam, a gonoszság magjai mind elvetve. S csak remélem, hogy könnyörül néha a sors, s a gyomnál jobban kedvez a gyenge virágnak. Hát így... küzdök a démonaimmal, és repülni bíztatom az angyalokat.

De mindez túlságosan is komolyan hangzik.

SIMON: Épp az angyalok miatt, harmadszorra kérek: gyere el velem. Az életed... A lelked...

JOHANN: Harmadszorra mondom: nem mehetek. A szívem ide vert gyökeret, szétfutnak ágai mindenhova, ahol Júlia lába nyoma valaha érintette a földet. Felfut a hegyre, a várba, a kertbe a kispadhoz, ahol nyaranta megpihent, az egymásra rakott köveken fel a szobájához, a kis tükrös szekrényhez, ahol fészülködik, a boltíves teremhez, ahol hímez, és az ágyához, ami édes testét éjjelente rejt. Az ablakhoz, ahonnan – tudom! – minden éjjel nézi a csillagokat és a hol fogyó, hol növekvő Holdat. Ha kitepem magam innen, elsorvadok, elszáradok.

Veszélyben a lelkem? Ha a pokolban égek is, nem lehet rosszabb, mint ez a földi pokol.

Én nem mehetek. De kérni szeretnék valamit.

SIMON: És mi legyen az?

JOHANN: Wilhelm. Vidd őt magaddal! A szíve ég már egy kis csatáért, egy igazi, egy szent ügyért. Velem jött és itt maradt engem védeni, de csak sorvadozik itt. Szinte látom, ahogy a vágyakozás napról napra viszi ki belőle az erőt...

SIMON: Szent ügy... A Szentföld... Most csak kapaszkodunk a rögeibe. S ha az Úr megkegyelmez, még van pár évünk, mielőtt végleg mészárszékké válik. Ide küldjem hát Wilhelmet? Most nekem kell nemet mondanom.

Wilhelm... Ő egyszerű, de jó ember. S csak nem vehetem el az isteni jószág ily forrását! Legyen családja, és az a jószág szaporodjon és sokasodjon a földön.

Mit nevetsz?

JOHANN: Kérjünk még valamit egymástól... De megértelek.

SIMON: S én is téged. De elfogadni nem tudom. Nálunk lenne a helyed.

JOHANN: Simon... Mi az, ami most a helyén van? És ki?

(Kicsit elmerengenek.)

SIMON: És nekem is már úton kellene lennem. A társaim várnak. Búcsúzom. S a nevemben búcsúzz el Wilhelm-től és Pietrótól. Jó volt őket újra látni, s ha dolgunk végeztük, hamarosan, remélem újra találkozunk.

(Simon feláll, és Johann is.)

JOHANN: Éjjelre hol szálltok meg?

SIMON: A kopasz sziklánál.

JOHANN: A forrást elkerültek.

SIMON: Ott járhatnak. És most kerülünk mindenkit.

JOHANN: A szikla jó hely. A barlangja tágas és száraz. Gyerekként sokszor játszottunk ott. Hadd kísérjelek el a falu széléig.

SIMON: Megköszönöm. Addig is beszélgetünk.

(Kimennek)

(Fent megjelenik Helga, lejön a lépcsőn, és indulna kifelé, de a fogadós hirtelen megjelenik az ajtóban.)

FOGADÓS: Hova, te lány?

HELGA: Csak az udvarra. Úgy látom, már olvad a hó.

FOGADÓS: Szöknél a munka elől. A hó holnap is olvadni fog. De most a konyhába menj, segíteni.

(A fogadós kimegy az ajtón, Helga egyedül marad, suttogni kezd)

HELGA: Hatalmas óra az égben fent,
mozdítsd mutatóid helyükre;
nyisd meg azt a kaput végre,
hogy átléphessek másik életembe.
És addig adj nekem türelmet
elviselnem a rossz minden tengerét

(Fogadós be)

FOGADÓS: Még mindig itt vagy? Tűnj már, a konyhába!

(Wilhelm közben belép az ajtón.)

FOGADÓS: A Püspök úr kérte, hogy itt tartsuk meg a kispap torát.
Most, este. Na, indulj, te lány!

WILHELM: A Püspök úr?

(Helga a konyha felé indul, de közben megáll, és hallgatja a választ.)

FOGADÓS: A kispap halálának hírére ide sietett. Wolfgangot már el
is temették, a templom mellett.

(Helga lassan elindul.)

WILHELM: (Leül és maga elé nézve mondja.) Nagy gond ez nekik,
az ideje, a helye, és főleg a módja. Amikor történt, ahol
ez történt, és hogy mindez így megtörténhetett.

FOGADÓS: Hogy érti, uram?

WILHELM: Mert ilyen fiatalon még élnie kellett volna. Szegény kis
Wolfgang! Mi bűne lehetett, hogy az angyalok nem
vigyázták, s nem vették körbe, hogy hallgassák azt a sok
imát, amit – ahogy mondják – tiszta hittel folyton
mondott. Vagy milyen hatalmas lehet az a gonoszság,
amely még az őrző angyalokat is elriasztja? Élnie kellett
volna – éveket –, pappá lennie, szolgálania, segítenie a
falut, hogy a vének panaszait, s az ifjak vágyait meghall-
gassa, gondolataikat a jó és az illendő medrébe terelje, s
az emésztő gondokra lelki gyógyírt adjon. Élnie kellett
volna még, éveket. S az évek múltával élete összeforrt
volna a faluval, s ha e kis falut emlegetik, szóba került
volna Wolfgang, s ha Wolfgangot látják, a falura is
gondolnak, melynek ő lett volna a tartóoszlopa... Lett
volna. Volna, volna... Nem most kellett volna történ-

nie, és nem is ott, a tisztáson, a forrásnál, ahova májusban járnak ünnepelni! Hallottam, a vize egyszer csodásan meggyógyított egy lázbeteget. Milyen ünnepet tarthatnak majd ott? És hogy ihat bárki is abból a forrásból? Bármely szernél mérgezőbb a lelkünknek, hogy tudjuk, hogy ott mi történt. És hogy mindez így megtörténhetett! Egy démon így elpusztíthatta azt, akinek a gondolatai csak a menny ügyei körül forogtak?

FOGADÓS: Mindez már megtörtént. De nekem meg húst kell sütnöm, hogy a Püspök úr kérését teljesítsem.

(Fogadós elindul a konyha felé. Wilhelm leül. A konyhából éppen kijön Hilde.)

FOGADÓS: (Hildének) Vigyél neki egy pohár bort. S ha megitta, vigyél egy másikat. De többet ne.

(Kimennek a konyhába.)

WILHELM: (maga elé) Kifordult a világ, de nem is a visszájára. Ami eddig fent volt, most egyre inkább lentnek látszik. Eddig fejünk az ég felé nézett, szemünk mennyei dolgokat keresett, s ha néha tévelyegtünk is, sokszor a jobbra törekedtünk, s hittük, hogy a világ is egyre jobb helyé válik. De most, mintha megnyílt volna a pokol, s csak zuhannánk lefelé a gonoszság örvényeibe. Már nem is várjuk, hogy jobbra fordulnak dolgaink, csak reménykedünk, hogy nem válnak még rosszabbá. De hiába. A gonoszság szálai hálóba kerítik életünket, és szoros csapdájából nem szabadulhatunk.

Johann kitagadva, kedvesétől elszakítva, s a kedvese másnak ígérve. Az országban a két párt fordít ellenekké régi barátokat, sőt, testvéreket. Víták, cselszövések, árulások, orgyilkosság, s mindez azért, hogy néhány úr

és néhány családjuk nagyobb hatalomhoz, nagyobb vagyonhoz jusson. S akik a pártoskodásban egymás ellen fordultak, a vélt jobb jövőért, majd ők fizetik meg mindennek az árát. Már egy fél éve hallgatom a Staufokról és Welfekről, hol a dicshimnusz, hol az átkot, de még most sem tudom, miben különböznek valójában. És az a gyilkos démon, aki rejtőzködik és ki tudja, milyen cél felé tör pokolbeli hatalmával és milyen sötétséget akar hozni a világra...

(Hilde hozza a bort.)

WILHELM: Kifordult a világ...

HILDE: Mit mond az úr? (Leteszi a bort.)

WILHELM: Semmi, kisasszony. Csak morogtam magamban, hogy hogy' kifordult a világ...

HILDE: Ha kifordult, vissza kell fordítani. A köpenyemmel is így teszek. Hogy nézne ki a visszáján?

WILHELM: Nem is kifordult. A feje tetejére állt.

HILDE: Akkor meg kell fordítani. A talpunkon kell állni. A kezünkön nem állhatunk, és akkor hogy mennénk? A hajunk meg a földet súrolná? A szoknyámmal meg meg sem mondhatom, mi lenne. A fenti dolgoknak fent kell lennie, s aminek meg lent, annak alatt. Az Isten mindennek megteremtette a helyét, s oda kell raknunk, ha nem ott van.

WILHELM: Ha ilyen egyszerű lenne.

HILDE: Ne is figyeljen rám az úr.

WILHELM: Hogyne figyelnék, szép kisasszony.

HILDE: Nekem ilyen egyszerű a világ. Rendet tartok, hogy mindent megtaláljak. És a konyhán mit főznénk ki, ha a cukrot felcserélnénk a sóval? És mit kapnánk érte a vendégeinktől, és milyen tiszteletlenség lenne? De én csak egy egyszerű lány vagyok, ne is hallgasson rám az úr.

(Wilhelm belekortyol a borba.)

WILHELM: Szentföld... Ott az életünk veszélyben forgott, de tudtuk, ki van velünk, s ki ellen harcolunk.

HILDE: És ott milyen volt?

WILHELM: Ott? Forró. Száraz. Égetőbb ott a nap. A csupasz bőrt, ha éri, azonnal felperzseli. És sokkal vörösebb a színe. Talán az a sok elhullajtott vér festette be. Mélyvörös, mintha a pokol tüzébe pillantanánk.

HILDE: És ő ott hogyan harcolt?

WILHELM: Ki?

HILDE: Hát... Hát Johann. És Pietro.

WILHELM: Johann? Johann a kardjának mestere. Mintha az a súlyos acél a karja meghosszabbítása lenne. Úgy szálltak a levegőben halálos csapásai, hogy a szem szinte nem is látta, csak a lassan eldőlő ellenfelét, aki hitetlenkedő csodálkozással hullt a porba, hogy talán az Úr angyala sújtott le rá az égből ily váratlanul... S ha pallost fogott a kezébe, annak rettentő súlyát úgy egyensúlyozta, mintha csak a lég, egy könnyű szellő tartaná. S ha az lesújt... Ott törik ketté csont és kard egyaránt... A kardot, a pallost úgy mozgatta, olyan pontosan, mint mikor még régen, Bolognában, az iskolapadban ültünk

egymás mellett, és tanultuk a geometriát. Egyenesek a vonalzóval, határozott ívek a körzővel... Vagy, mint egy sebész, úgy vágott a harcban, olyan pontosan, kimetszve, ritkítva az ellent. Bologna... Johannt hogy kérték, hogy maradjon, s tanítson ott! De hát ki tudná az ifjú vér forrongását homályos termekbe, poros könyvek lapjai közé temetni?

HILDE: És Pietro?

WILHELM: Pietro? Iskolánkban őt mindig hátra küldték, folytonos tréfái miatt. Sosem fért meg a bőrében...

HILDE: És bátran harcolt?

WILHELM: Ki?

HILDE: Hát... Hát Johann. És Pietro.

WILHELM: Bátran harcoltunk, mind a hét volt iskolatárs. Ahogy körbehordozták a keresztet, mind követtük a kaland ígéretét. Mestereink hiába óvtak, fejünk megtelt lovagi történetekkel, csatákkal. Ily álmvilágban keltünk útra, de aztán gyorsan kivetettünk a mennyországból vissza a földre, s onnan tovább, a pokolra – ahonnan csak négyen tértünk vissza – már nem is tudom, hogy hova. Egyikünk azonnal szerzetes lett...

Ott, messze... A hét szabad művészet művelése helyett lassan a gyilkolás mesterei lettünk, túl heted-hét határon, idegen földön, ahol, mondják, valaha régen Jézus járt. De én ott semmi keresztényt, semmi magasztost nem láttam, nem találtam...

HILDE: És Pietro? (néz oldalra)

WILHELM: Pietro? Igen, Pietro. Bátorságból egyikünkben sem volt hiány. De ő, mintha még az ellenséggel is csak komédiát játszott volna. Mintha nem is csatában lenne, s nem az élete forogna kockán. Mintha csak fakarddal vagdal kozott volna, s félerővel, csak úgy mellékesen védte volna a csapásokat... De aztán egy határozott vágás, s annak komolyságát már felnyíló seb és a fröccsenő vér mutatták... Pietrót félni sosem láttam. Néha inkább mi féltettük, hogy elég komolyan veszi-e az életét.

HILDE: Hát bátor volt?

WILHELM: Egyszer közrefogtak minket a hitetlenek, s a hátunkat egymásnak vetve harcoltunk. De meg sem rezsent, csak annyit mondott, a verseit majd vigyem vissza, hazai földre. Akkor kaptam a karomon a vágást.

HILDE: És Bologna milyen?

WILHELM: Bologna... Szép város, szelíd ívű, hűs ligetű dombok alatt, ahová néha kilovagoltunk. Áldom a sorsom, hogy apám odaküldetett tanulni Johannel.

HILDE: Na, és a kocsmák?

WILHELM: Ahol fiatalság van, ott kocsmá is. Hova húzódnának be az éj hidege vagy az eső elől, megbeszélni a világ megváltását? S ha Pietróval voltunk, egy-egy daláért kaptunk egy kis bort.

HILDE: S ott is körülrajongták a menyecskék, mint itt, vasárnaponként a piacon?

WILHELM: Ha beszél is velük, tudom, igazán beszélgetni csak egyvel szeretne.

HILDE: Kivel?

WILHELM: Egyszer mondta, magam hallottam, hogy egész Bajorföldről semmi más kincset nem vinne magával, csak egyetlen virágot. Hogy azt élete végéig csodálhassa.

HILDE: Milyen virágot?

WILHELM: Kisasszony...

HILDE: Tudom, tudom. Csak a fülemnek nem hiszek. És ha tövises az a virág?

WILHELM: A tövis is csak azt szúrja meg, aki kapkodva nyúl érte. És ki vádolhatná a rózsát, ha védi a szépségét?

HILDE: Csak egy virágot? Hát ezt mondta?

WILHELM: Hallottam. Bármire megesküszöm.

FOGADÓSNÉ: (Az ajtón bejön) Itt vannak a vendégek!

(Hilde kisiet.)

FOGADÓS: (dohogva jön le a lépcsőn) Vendégek? Ingyen borra szomjas parasztok – vendégek?

(Az ajtón bejön 5-6 falusi – közöttük Richard, Lipót, Helmut –, illedelmesen, a sapkájukat a kezükben szorongatva.)

FALUSIAK: Jó estét, Wilhelm uraság!

WILHELM: Szép estét.

(A falusiak lassan, megilletődve leülnek az asztalhoz. Hilde kihoz kancsót és poharakat.)

HILDE: Itt a bor.

RICHARD: Várjuk még a többieket.

HILDE: Igyanak csak, a Püspök úr két hordóval is küldetett. Jut mindenkinek, bőven.

(Richard kitölt a kancsóból néhány pohárba.)

RICHARD: Igyunk hát, barátaim, szegény Wolfgangra.

FALUSIAK: Igyunk!

(Isznak néhány kortyot.)

HELMUT: Gyors temetés...

LIPÓT: Gyors. De így a jó...

HELMUT: Így a jó. Szép helyet talált neki a Püspök úr a templom kertben.

LIPÓT: Szép. Nyáron is kellemes, az akác árnyékot vet majd rá.

HELMUT: Néhány év, és egészen körbenövi a sírt.

RICHARD: Ha már ilyen élete volt, nyugodjon szép helyen. Emlékeztek? Épp, hogy megfoghanhatott, s az apja meghalt, amikor a nagy hó alatt beomlott a fészker. Aztán? Még kisgyerek volt, amikor utána halt az anyja.

HELMUT: Szegény nő, nem bírta a sok munkát egyedül.

LIPÓT: Vézna kis teremtés volt. Sok volt neki az a nagy föld.

RICHARD: Szép asszony volt. Az öreg Ludvig el is vette volna. De ő nem ment senkihez, csak a gyerekekkel foglalkozott.

HELMUT: Szép volt...

LIPÓT: Nem tudom, mi lett volna Wolfganggal, ha a Püspök úr nem veszi magához és taníttatja.

RICHARD: A földeken ő is csak elpusztult volna. Emlékszem, mikor kicsik voltunk, sok tréfát űztünk vele. Sok gonosz tréfát... Ő meg csak elhúzódott és szótlanul túrt mindent. És csak nézett ránk azzal a nagy szemével. Ó, hogy bánom már...

HELMUT: Ne bánd. Gyerekek voltak még.

RICHARD: Azok. De lehettünk volna okosabb gyerekek. És milyen az élet? Kispapként már éppen megtalálta a helyét, szinte kivirult, s akkor így elragadta az a... (a többiek megdermednek) Elragadta a halál.

HELMUT: Ez a sors. Így mondják: forog a kerék. Egyszer fent, egyszer lent.

RICHARD: De hogy lehet, hogy neki sosem lehetett fent!? Egy kis boldogság juthatott volna neki. Élhetett volna még... S egy kicsit segíthettem volna, csak egy kicsit. Egy szebb ablakot megérdemelt volna az a templom, s megérdemelte volna Wolfgang, hogy amikor a karzatra lép, egy kicsit gyönyörködhessen benne. S talán megbocsájtotta volna a régi csínyeket.

LIPÓT: Igyunk Wolfgangra!

RICHARD: Igyunk – mondja elkeseredetten.

(Isznak pár kortyot.)

HELMUT: Richárd, ne bánkódj ezen. Wolfgang megbocsájtott neked, biztosan tudom.

RICHARD: Biztosan? Honnan tudod?

HELMUT: Mert ő volt Wolfgang. És az ő tiszta szívében nem volt harag, tudom. De ne csak bánkódjunk, beszéljünk

szebb dolgokról is. Élete kálváriáját ő már végigjárta, s most – akármi és akárhogyan is történt vele – hiszem, hogy a lelke fent van a mennyben, s az angyalok énekében gyönyörködik. S talán ő is azt mondaná, az élet felé forduljunk. No! Ha majd engem temettek, csak vidám dolgokkal foglalatoskodjatok.

(Pietro be)

RICHARD: Pietro mester! Jó estét!

FALUSIAK: Jó estét!

PIETRO: Üdvözlét mindenkinek! Hallom, Wolfgangot búcsúztatják. És mi hír a faluban?

LIPÓT: Hosszú volt a tél. Elfogyott minden füstölt hús. De már itt a tavasz.

PIETRO: A tavasz?

LIPÓT: A templom tetején ma már olvadt a hó.

HELMUT: S akkor csakugyan itt van. De már ideje.

PIETRO: Talán a tavaszi nap sugara a démont is elűzi. (a falusiak maguk elé merednek és hallgatnak). Vagy talán jóllakott gyilkos étvágya. Vagy talán oda jutott, ahova való, a pokol legmélyére. De meséljete, mi újság még?

RICHARD: Télen nincs sok újság.

HELMUT: S ha nincs sok újság, az a jó.

LIPÓT: S ha a télnek vége, akkor meg már munka van.

PIETRO: És Richárd, milyen a házasság?

RICHARD: Nekem az édes. Még sosem volt ilyen meleg teleim.

HELMUT: És úgy láttuk, abban a melegben meg is kelt a tészta.
(mutatja a hasán, aztán megveregeti Richard vállát)

PIETRO: Nagyon jó ezt hallanom.

RICHARD: És mindig felemlegetjük azokat a dalokat, amiket Pietro mester énekelt. Nem is volt másnak itt ilyen esküvője!

PIETRO: Ősz vége volt, épp előtte érkeztünk. Mennyire más világ volt az...

RICHARD: Pietro mester, nem énekelne újra? A gondolatainkat talán vidámabbra fordítaná.

PIETRO: Talán majd máskor. Na, koccintsanak szegény Wolfgangra!

FALUSIAK: Wolfgang emlékére! – emelik meg a poharaikat.

(Pietro átül Wilhelmhez.)

PIETRO: Nocsak, te is borozol?

WILHELM: Ez a kupa valahogy itt termett előttem. S ha már itt termett, csak nem hagyhatom kárba veszni.

PIETRO: Hát akkor tényleg közel lehet a mennyország, ha már nem csak szőlő, de bor is terem. S egyből az asztalunkra.

WILHELM: Valami közeledik, de nem hiszem, hogy a mennyország.

PIETRO: Na! Jó kedved van, vagy rossz? Mert nem tudom eldönteni.

WILHELM: Egyszerre mindkettő, s nem is tudom, melyik kerekedik a másik fölé. Hol egyik, hol másik, s én csak nézem várakozással birkózásuk.

- PIETRO: Rossz kedvre száz okot is tudok. Mondd, mi a jó oka?
- WILHELM: Csak visszaemlékeztem, mikor még Bolognában jártuk a kocsmákat és énekeltük a dalaidat egy-egy kupa borért. És az a szombat este, mikor mind az öt kocsmát végigjártuk, s amíg fizettek, énekeltünk!
- PIETRO: És fent a dombon, a ligetnél vártuk meg hajnalt.
- WILHELM: Apádék kertjében. A cseresznye éppen érett.
- PIETRO: Szép idők voltak. Szép napok, szép éjjelek. De elmúltak, már emlékei is csak fakulnak, mint a valaha szép szövet, amibe beletépnek az idő karmai és végül csak néhány foszlány marad.
- WILHELM: És itt, ősszel is, látod, milyen örömet hozott az a néhány dal, Richárdék esküvőjén!
- PIETRO: Pár buta dal, tavaszción, borról és lányokról.
- WILHELM: És mikor énekelünk megint?
- PIETRO: Nem most. S ha most kérdezel, azt mondom, talán soha.
- WILHELM: Tudod: soha ne mond, hogy soha.
- PIETRO: Tudom, de te is: akkor azt sem mondhatom, hogy „sohát” soha nem mondok. De, hagyjuk... Mert én Bolognában hagytam a filozófiát.
- WILHELM: Hát hozzuk ide a régi Bolognát! Idézzük meg itt. Úgy tűnik, a tavasz már éppen kopogtat.
- PIETRO: Wilhelm, mintha valaki egészen más ember élete lett volna, mindaz most oly idegen a számomra. Bologna? Talán már nem is létezik. Talán soha nem is létezett,

csak valami könyvben olvastunk róla, és megéledt a képzeletünkben, oly élénk színekben, mintha valóság lenne.

WILHELM: Nocsak, pedig – itt is vannak lányok.

PIETRO: Hol? Én egyet sem látok.

WILHELM: S olyan is, aki pergő nyelvű, és talán a külleme is megragadhatja a figyelmet.

PIETRO: Ha te mondod...

WILHELM: És épp nemrég beszélgettem is eggyel.

PIETRO: Kivel?

WILHELM: És azt hallottam a szavaiból, hogy egy bizonyos úrfi nem közömbös a számára.

PIETRO: Kicsoda?

WILHELM: Akivel éppen beszélek.

PIETRO: Nem közömbös?

WILHELM: Sőt, hogy pontosabb legyek, azt mondhatnám, hogy érdeklődik utánad.

PIETRO: Érdeklődik? Ó...

WILHELM: Sőt, hogy még pontosabb legyek...

PIETRO: Mondd már!

WILHELM: Azt mondhatnám...

PIETRO: Te!

WILHELM: Azt mondhatnám, hogy a világ végére is elmenne veled.

(Pietro felugrik és megöleli.)

PIETRO: Te, varázsló! Hát mégis elhoztad Bolognát és a tavaszt!
És mit mondott még?

WILHELM: Mást nem mondott. Ha még kíváncsi vagy valamire, azt
neked kell megkérdezned! Nos hát! Hozzak egy kupa
bort?

PIETRO: Hozz! Elevenítsük fel azt az Itáliai tavaszt!

(Wilhelm a falusiakhoz megy.)

WILHELM: Viszek egy kupa bort a barátomnak.

RICHARD: Minket tisztelnek meg. És dal nem lesz?

WILHELM: Talán lesz az is. Tavasszal minden csoda megeshet, s
azt mondtuk, itt a tavasz.

(Wilhelm leteszi Pietro elé a kupát és a sajátját felemelve énekelni
kezd.)

Részletek az „In taberna quando sumus”-ból:

In taberna quando sumus
non curamus quid sit humus,
sed ad ludum properamus,
cui semper insudamus.
Quid agatur in taberna
ubi nummus est pincerna,
hoc est opus ut queratur,
si quid loquar, audiatur.

Majd Pietróval és a falusiakkal együtt éneklük refrénként:

Primo pro nummata vini,

ex hac bibunt libertini;

Pietro énekli, a kupáját felemelve:

Bibit hera, bibit herus,
bibit miles, bibit clerus,
bibit ille, bibit illa,
bibit servis cum ancilla,
bibit velox, bibit piger,
bibit albus, bibit niger,
bibit constans, bibit vagus,
bibit rudis, bibit magnus.

Újra a falusiakkal együtt:

Primo pro nummata vini,
ex hac bibunt libertini;

(Johann közben megjelenik mosolyogva.)

JOHANN: Nocsak! Mióta nem hallottam már ezt! Bizony jó bor lehet az!

WILHELM: Hiszen még egy kortyot sem ivott.

JOHANN: Akkor mi történt?

PIETRO: Semmi sem történt. Még.

JOHANN: Akkor?

WILHELM: Johann, Johann... Mi lehet még oly részegítő érzés?

(Hilde megjelenik az ajtóban, majd leül.)

Wilhelm énekelni kezdi és Pietró is bekapcsolódik:

Swaz hie gat umbe,
daz sint alles megede,

Majd mind együtt:

die wellent an man
allen disen sumer gan!

Johannak is hoznak egy kupát.

Pietro elkezdi:

Estuans interius
ira vehementi
in amaritudine
loquor mee menti:
factus de materia,
cinis elementi
similis sum folio,
de quo ludunt venti.

Mihi cordis gravitas
res videtur gravis;
iocis est amabilis
dulciorque favis;
quicquid Venus imperat,
labor est suavis,
que nunquam in cordibus
habitat ignavis.

Via lata gradior
more iuventutis
implicor et vitiis
immemor virtutis,
voluptatis avidus
magis quam salutis,
mortuus in anima
curam gero cutis.

(Berohan az ajtón egy falusi. Mindenki megdermedve elhallgat.)

HELMUT: A többiek?

RICHARD: Mi történt?

FALUSI: A rém!

JOHANN: Mi?

FALUSI: A rém! Újra!

WILHELM: És kit?

FALUSI: Valami idegen úr! Vörös ötszögben. Széthasítva, a feje levágva. De az arcán most iszonyat!

(Johann leroskad. A kezében tartott kupára néz, majd a sarokba vágja.)

FALUSI: De elkapták!

RICHARD: Kit? Beszélj már!

FALUSI: Aki tette! Jozefet.

RICHARD: Jozefet?

FALUSI: Futva menekült, kezében a késsel, és mindene tiszta vér volt.

RICHARD: Jozef?

HELMUT: Kötekedő volt, mindig. Hirtelen haragú. De ilyet tenni?

WILHELM: Milyen úr volt?

FALUSI: Még sosem láttam.

JOHANN: (maga elé) Simon.

WILHELM: Simon? Nem biztos, hogy ő.

JOHANN: De, biztos. Simon.

(Hallgatnak néhány pillanatig.)

JOHANN: Barátaim! Az éj borult le ránk. És úgy érzem, most már örök időkre...

Az „O, Fortuna”-ból a kezdő, „statu variabilis” (10 mp) motívum.

(függöny)

❧ II. ❧

A sötétben hallatszik, ahogy a pohárban két kockát megráznak, majd ahogy az eldobott kockák gurulnak.

Lassan világosodik a szín. Elöl egy angyal és egy ördög kockázik.

Az „O Fortuna”-nak a kezdő kórust követő részletét halljuk, lassan egyre hangosodva.

A nyerést és vesztést az ördög széles gesztusokkal kíséri, az angyal visszafogottabban. Amikor az ördög nyer, az angyal átad neki egy bábut, amit az ördög egy, a mellette álló kondérba dob. Amikor az angyal nyer, átveszi a bábut, ami ezután lassan felemelkedik az „égbe”. A némajátékot ezután bábuk helyett valódi emberek kísérik. Fölöttük a reflektor fényében megjelenik a bekötött szemű Fortuna, karddal a kezében. Az ördög és az angyal összeveszik, és széles mozdulatokkal küzdenek egymás ellen, miközben a bekötött szemű Fortuna hol megsebesíti, hol segíti őket.

Hirtelen elsötétedik a szín, majd újra lassan félhomályossá világosodik. A zene elhalkul.

(Hilde jön le lassan a lépcsőn, majd félúton megáll.)

HILDE: Jó reggelt! Van itt valaki? – Majd a közönség felé fordulva – Nincs itt senki? Senki... – jön le a lépcsőn.

Álmodtam... De milyen furcsa álmot... Már nyár volt, a meleg szélben hullámozott a fű. Egy kis dombocskán egy rózsza nyílt, és mellette egy másik. S a két rózsza összekapaszkodott, egymást ölelve fonódtak össze a

szárak, a levelek egymást simogatták. De jött egy szélvihar, s az egyik rózsza szirmait mind letépte, messze sodorta. A másik erre hervadni kezdett, annak szirmai is mind lehulltak, és elsodródtak, elvesztek a szélben – talán társukat keresték. A két szár csak szorította egymást, a nagyobb szélrohamra csak még szorosabban. A dühödt szél, egyre csak fújt, beléjük kapott. Egyszer csak a tüskék sebet ejtettek a szélrohamon, és vércsikok úsztak el foszlányokban a föld felett. A szél hirtelen elhalt, és a két szár a földre feküdt, örökre megpihenve – mert ekkor láttam csak: egy sírdomb volt az a domb... Micsoda álom volt...

(Közben megjelenik egy keskeny fénycsík, a felkelő nap fénye. Hilde tesz néhány lépést a fény felé.)

HILDE: Anyácskám mesélte: még kicsiny leány voltam, még sötét hajnalban sokszor felkeltem, szépen felöltöztem, meg is fésülködtem, küsszoknyám ráncait eligazítottam, és idejöttem, vártam a napkeltét. És ahogy első sugara megjelent, megcsillant ott kint, a hegyek fölött, a fénybe beálltam és ahhoz beszéltem, azzal beszélgettem. Mit mondhatott az a kicsiny leány? Mondták, álmaimat meséltem a felkelő napnak, és álmodozásaimat, mit fogok tenni, hogyan élek majd, amikor nagy leszek. Milyen álmai lehettek annak a kislánynak? Mire vágyhatott? És mit mondhatnék én most? Mire is vágyom?

(Pietro megjelenik fent a lépcsőn.)

PIETRO: Jó reggelt! Van itt valaki? Nincs itt senki?

HILDE: Pietro! Jaj (kapja a kezét a szája elé), hogy neveztem a fiatalurat! Bocsásson meg!

PIETRO: Hilde! (siet le a lépcsőn) Nekem ez volt eddig a legnagyobb ajándék. S már most ez a legszebb napom. Hogy a nevemen neveztél. Kérlek, mondd még!

HILDE: Jaj, ne mondja az úrfi.

PIETRO: Kérlek! Kérlek, Hilde!

HILDE: Pietro...

PIETRO: Kedves Hilde!

(Pietro leül az asztalhoz és nézi a fényt. Hilde kicsit rendezkedik, de sokszor félbeszakítja és Pietróra figyel.)

PIETRO: Milyen különös ez a hajnal.
Már nem éj, de mégsem nappal...

HILDE: És milyen varázsos ez a fény... Ezek a porszemek...

PIETRO: Kavarnak, és egyszer csak a fénybe érnek.
Megszédülnek a vakító sugártól, felszikkannak
csak egy pillanatra. Majd újra a sötétbe hullnak...

HILDE: De a fénybe érhetnek újra...

PIETRO: Milyen szomorú tánc ez... Épp, mint az élet...
Mintha csak az álmom folytatódna.
Mintha egy mese válna most valóra.
És ez a mese
Belefonódna lassan lélegzetünkbe,
a titkos üteme minden szívdobbanásba,
s a ritmusa elragadna egy másik világba...
(Alig érzem a testem. Valóban élek?
Csak álom lehet, amit most érzek.)

HILDE: A hegycsúcs fölé most kapaszkodik a Nap. Hozzak világot?

PIETRO: Jaj, ne. Csak hadd üljek egy kicsit, hadd várjam a Napot.

HILDE: Ha nem zavarom, egy kis időt én is itt maradok.

PIETRO: Hogy zavarna... Nem ül le ide?

HILDE: Nem... Vagy talán csak az asztal végére. (leül, majd egy kis csönd)

HILDE: Nem tudott aludni az úrfi?... Pietro?

PIETRO: De, aludtam...

HILDE: Talán rosszat álmodott?

PIETRO: Rosszat? Inkább szomorút. Az a különös hangulat... De édes is volt benne. Arra emlékszem. Egy kedves fiatal nőre.

(Incselkedni kezdenek)

HILDE: Kire?

PIETRO: Már nem lány, de semmiképp sem asszony. Azt mondhatnám, hogy kisasszony.

HILDE: Úgy szólítaná?

PIETRO: Úgy, hacsak nem kérné, hogy a nevén szólítsam.

HILDE: Mert akkor hogyan szólítaná?

PIETRO: Hát a nevén. Ha azt kérné...

HILDE: Nocsak. És nem asszony? És nem is akarna az lenni?

PIETRO: Ezt én magam is nagyon meg szerettem volna tudni. Álomban...

HILDE: Igen?

PIETRO: De álomban sem mertem megkérdezni. Akarhat egy kisasszony asszony lenni?

HILDE: Hát szeretnék-e azt a kisasszonyt?

PIETRO: A világon mindennél jobban.

HILDE: Azt csak úgy szokták mondani. Aztán, ahogy a napok telnek, az úrfik egyszerre csak már a világon minden *mást* jobban szeretnek. S az asszonnyá lett egyre csak szomorkodik, és álmaiban néha visszaemlékezik az időre, amikor még kisasszony volt, és valóban szerették, valóban fontos volt.

PIETRO: Hát hűtlen lenne minden szív?

HILDE: Csak azt tudom, hogy sok fogadkozik. S a sok fiatal kakas, ha új szellő lebben, egyből arra fordul, és megint: csak szállnak az eskük a szél felé, s el, a széllel. Feledve a régi esküt, mintha az sosem lett volna, mintha a szavakat más mondta volna. Eskük, fogadalmak... Elszállnak a szélben... Talán nem is jegyzi azt senki sem az égben.

PIETRO: Nincs hát a világon hűség?

HILDE: Talán van. És talán csak én nem láttam még...

PIETRO: Akkor mégis lehetséges talán?

HILDE: Talán igen. De miben hihet egy lány?
 Számolatlan eskük, fogadalmak?
 Annyi mindent mondanak egy „kisasszonynak”...
 S akkor miben hihet? Pedig hinni szeretne.
 És ezért ő mindent meg is tenne...

PIETRO: Ó.

HILDE: De... De most...

PIETRO: Igen?

HILDE: Talán butaság, de most úgy érzem...

PIETRO: Mit? Kérlek...

HILDE: De nem is tudom, miben hisz Pietro.
Mert én nem hiszek fogadkozásban, eskükben.
Vajon Pietro hisz-e...

PIETRO: Miben?

HILDE: A szerelemben...

PIETRO: Hisz, hisz! És a hűségben!

HILDE: Lehetséges?

PIETRO: Nem csak lehetséges. Igaz! Nekem a kisasszony ezt elhiheti.
Én mondom, és Pietrót én jól ismerem.
S ő minden titkát megvallja nekem.

HILDE: Mit hallok! Pietrónak van titka?

PIETRO: Van, egy féltve őrzött, de nekem megvallotta.

HILDE: Egy vallomás?

PIETRO: Igen. Hogy szeret.

HILDE: Szeret? S kit?

PIETRO: Egy kisasszonyt, nagyon kedveset.

HILDE: Ő ismer ilyet? És beszélt is vele?

PIETRO: Nap, mint nap. És övé a szíve.

HILDE: Övé?

PIETRO: Az övé egészen. És csak sóhajtozik érte, minden, minden egyes éjen...

HILDE: Sóhajtozik? És ha szívért cserébe szívet kapna?
Azt mondd, ismered. Mit tenne?

PIETRO: Cserébe hűséget adna.
Azt mondom, ismerem.
S a legjobban. Más így nem ismeri.

HILDE: De talán csak véded.
Vagy most így hiszed, de egyszer téged is megcsalna.

PIETRO: Soha nem tenné. Aki mennyben van, nem szállna pokolra.
Mesélte, emlékszem, már éppen úgy érezte,
az élet csak a mind hosszabb napok végtelenje,
mind szürkébb és szürkébbé váló sora,
míg el nem jön végül a halál megváltása.
De épp akkor, elvetődött egy messzi helyre,
idegen országba, távoli vidékre,
s ott meglátott egy tüneményt,
a világon talán a legszebb teremtményt.

(Hilde közben feláll és Pietro felé megy, de hirtelen megáll.)

HILDE: Talán?

PIETRO: Biztosan tudom: neki a legszebb!

(Hilde odamegy és leül Pietro mellé.)

HILDE: Csak incselkedem. Mondd tovább, kérlek.

PIETRO: Neki a legszebb, sőt, neki maga az élet,
a legnagyobb ajándék, ha vele lehet.
S ha e tünemény máshol lenne,
azon nyomban ő is utána menne.

HILDE: Bárhova? (Hilde Pietróhoz hajol és ábrándozva hallgatja.)

PIETRO: A széles világ bármely szegletébe.
Csak egy kis ház, egy kicsiny kerttel,
benne boldogan játszó gyerekek.
Nyugodt nappalok, szép, csendes éjek,
boldogságban eltelt hónapok és évek...
A gyerekek nőnek, hajba ezüst vegyül,
a rohanó idő lassúvá nehezül.

HILDE: Meséld még, kérlek.

PIETRO: A gyerekek majd felnőnek, elmennek,
de otthonukba mindig visszatérnek,
szüleik soha nem múló szeretetébe,
a rohanó világból egy cseppnyi békébe.
A kert csendes lesz, de a sok vidám játék
emléke addigra a földbe ivódik,
a bokrokba, zugokba... A fakardozás,
a sok bújócska, a sok kacagás...

HILDE: Mondd még...

PIETRO: És az az ezüsthajú pár egy őszi napon

elüldögél a fa alatt a kerti padon...
Nézik, ahogy besüt a lenyugvó nap fénye –
és visszaemlékeznek egy régi napkeltére,
egy varázslatos fényre, csodás hajnalra,
mely ezt a boldogságot ígéretként hozta.
És visszaemlékeznek egy szép életre
és annak együtt töltött minden percére.

HILDE: Kedves Pietro, kérlek, ne mondj ilyet,
mert még elhiszem, hogy mindez megtörténhet.
Csak ez a különös hajnal játszik velünk,
egy álmot álmodunk, de mindjárt felébredünk.

PIETRO: Ha álom is, nekem az életem álma.
Kedves Hilde! Eljönnél velem szép Itáliába,
és lennél a feleségem, akit szerethetek?

HILDE: Kedves Pietro, kérlek, ne mondj ilyet.
Én nem is vagyok nemes. Csak egy egyszerű lány.

PIETRO: A kedvességed számomra nemesebb minden másnál.

HILDE: És ha itt szeretnék maradni?

PIETRO: Akkor maradunk. És majd minden télen nézzük a
hóborította hegyeket.

HILDE: Kedves Pietro, talán csak a hajnal bolondított minket.
Talán csak az álmainkat szőtte tovább. A képzeletünket
felnövesztette, az égig, vagy tovább, a mennybe. Talán
még mindig csak álmodunk.

PIETRO: Akkor felébredni soha nem szeretnék.

HILDE: Pietro!

PIETRO: Ha ez álom, akkor is többet ért mindennél, mit eddig megéltem. S ha felébredek, csak azt kívánom, álmodjam újra megint. És újra és újra.

HILDE: Pietro... Elmúlik egyszer minden éjszaka. És minden álom véget ér egyszer. Eljön a nappal, a teendőivel, az igazi életünkkel.

PIETRO: Igazi? Ez a reggel... igazibb volt mindennél, mit eddig megéltem. (Ilyen érzéseket sohasem éreztem.)

HILDE: Pietro... (feláll) Élnünk kell az életünket.

(Hilde hirtelen átöleli Pietrót és csókolóznak.)

(Kicsit világosabb lesz. Wilhelm megjelenik fent)

WILHELM: Jó reggelt!

(Hilde halkán elsiet.)

PIETRO: Jó reggelt!

WILHELM: Te vagy, Pietro?

PIETRO: Én.

WILHELM: Ilyen korán? Egyedül vagy?

PIETRO: Igen.

WILHELM: Mintha még valakit láttam volna. Talán egy szellem?

PIETRO: Szellem? Nem hiszem. Inkább egy tündér.

WILHELM: Mindegy. Talán még mindig álmodok...

PIETRO: Akkor az az én álmom is.

WILHELM: Mi? Lassabban mondd, még nem ébredtem fel.

(Hilde megjelenik)

HILDE: Jó reggelt! Hozhatok valamit az uraknak?

WILHELM: Jó reggelt, kisasszony!

PIETRO: Szép reggelt a szép kisasszonynak.

HILDE: Egy kis bort és egy kis húst?

PIETRO: Bor helyett inkább friss vizet. Én húst most nem kérek.

WILHELM: Én egy szeletet igen.

HILDE: Hozom mindjárt. (el)

WILHELM: Milyen kedves lány.

PIETRO: A legkedvesebb.

WILHELM: Nézd csak, milyen különös most a fény! A hideg borzolja a hátam. Mintha csata előtt lennénk. Majdnem reszketek. Még is ijednék, ha nem tudnám, hogy soha nem reszkettem csata előtt. Pietro, te nem érzed?

PIETRO: Majdnem reszketek én is, de másért.

WILHELM: Nocsak, miért?

PIETRO: Megtudtam, hogy szeret.

WILHELM: Ő? Azt hiszed?

PIETRO: Nem, már tudom, tudom! Amit hiszek, az az, hogy a mennyországban vagyok. S ha így érzem, akkor csak így lehet.

WILHELM: Micsoda credo!

PIETRO: Igen! Én hiszek! Hiszek az örök szerelemben, mert hiszek egy lány örök kedvességében.

(Hilde be)

HILDE: Fiatalurak, hoztam friss vizet,
sült húst és egy kis kenyeret

WILHELM: Köszönjük...

PIETRO: ... a szép kisasszonynak!

HILDE: Itt kicsit hideg van. Nem fáznak az urak?

PIETRO: Itt hideg? Nem is érzem.

HILDE: Én is csak most, hogy a konyhából jöttem.

PIETRO: Én szinte érzem most a tavaszt,
a meleget, a nyíló virágokat...

WILHELM: Virágot? Kint még hó van.

PIETRO: Kint? Én nem is „kintet” mondtam.
Azt a virágillatot én itt érzem.

WILHELM: Milyen virágot?

HILDE: Én, azt hiszem, értem.
Csak azt nem tudom, mit higgyek.

PIETRO: Amit ma hallott, mindent elhihet.

HILDE: És ma nem köszönti az úr Aurórárt?

PIETRO: Hogyne köszönténém a hajnalt, rózsás pírját,
              ahogy megcsillan egy kedves arcon...

HILDE: Kién?

PIETRO: Ha kérdezi, megmondom!
              Azt a rózsás arcot köszönténém minden reggel.
              Az első sugárra csókokkal halmoznom el.

HILDE: Hogyan? Fent az égben csókolná a hajnalt?

PIETRO: Ha csókolhatnám, ott érezném magam.

HILDE: És ha elmúlik a reggel, mi lesz?

PIETRO: Szép hajnalra csak még szebb nap jöhet.

WILHELM: Mitől szebb?

HILDE: Na, újabb szép szavak!

PIETRO: Igen, szavak. De igazak és erejük megmarad,
              mert a szándék erős.

HILDE: Majd hiszem, ha láttam!

PIETRO: Hogy megláthassa, ez minden vágyam.

HILDE: Fogadkozás... Az aztán itt bőven terem!
              És ha már most így nyílnak a hidegben
              mi lesz később, ha jön a meleg,
              a tavasz?

PIETRO: Megérleli majd a tetteket
              Még tél van...

HILDE: Így hetet-havat összehordhat bárki.

PIETRO: Az olvadásra már nem kell sokat várni.

HILDE: És meglátjuk, mi volt csak üres ígéret,
és mi lesz tett.

PIETRO: Én attól nem félek.
A kisasszony hát nem hisz nekem?

HILDE: Csak egy kicsit hiszek... De nagyon reménykedem!

PIETRO: (boldogan) Kisasszony!

HILDE: De most már megyek.
A konyhában be kell gyújtanom a tűzhelyet. (el)

PIETRO: Az én szívem már lángra lobbant!
Milyen csodás ez a fény, milyen varázslatos...

WILHELM: Pietro, én semmit sem értek!

PIETRO: Én sem.
Csak boldog vagyok

WILHELM: Csípj belém, Pietro! Azt hiszem, még mindig álmodom.

PIETRO: Nekem is olyan, mint egy álom. És hálát adok, hogy ez
a valóság!

WILHELM: Hát valóban szereted?

PIETRO: Mindennél jobban!

WILHELM: És ő is szeret?

PIETRO: Igen. Igen...

WILHELM: Én is azt hiszem. De jó ezt látni! És mi a terved?

PIETRO: Amint járhatók lesznek az utak, meg fogom kérni a kezét.

WILHELM: Nocsak!

PIETRO: És hátha visszajön velem szép Itáliába...
Vagy, ha itt szeretne maradni, hát keresünk egy helyet.
De, ha már megtaláltam, el nem engedhetek egy ilyen kincset.

WILHELM: Akkor újra hiszel az életben?

PIETRO: Fortuna egyszer talán rám is rám mosolyoghat.
Jaj, Wilhelm, a fejemben csak úgy száguldanak a gondolatok, a szavak...
Felmegyek a szobánkba, írok egy kis dalt.
(feláll és elindul felfelé)

WILHELM: Írj hát valami szépet!

PIETRO: Csak amilyet tudok, egy buta éneket.

WILHELM: Tavaszról, lányokról...

PIETRO: És szerelemről!

WILHELM: Menj! Aurora musis amica.
(egyedül maradva) „A hajnal a múzsák barátja”.
Talán mégis van miért élni e világon...

(Bejön álruhában Júlia kisasszony.)

JÚLIA: Wilhelm! Te vagy az?

WILHELM: (felugrik) Júlia kisasszony! Meg sem ismertem! Ilyen ruhában!

JÚLIA: Csak így tudtam megszökni. Már kiismertem őrzőimet. De hamarosan vissza kell indulnom. (Leül az asztalhoz és bontogatja ki a ruháját.)

WILHELM: Nem fázott meg ebben a hidegben?

JÚLIA: A telet én mindig is szerettem. A friss hó tisztaságát... Meg most már melegebb van. Érezni a tavaszt, de még inkább csak érzés, egy sejtelem.

WILHELM: Felébreszttem Johannt!

JÚLIA: Ne! Kérlek, ne! Veled szerettem volna beszélni.

WILHELM: Velem? Miért?

JÚLIA: Hogy mi is történik itt.

WILHELM: Télkezdet óta itt vagyunk.

JÚLIA: Előlem titkolták. Csak nemrég tudtam meg.
És hogy van Johann?

WILHELM: Hát jól... Vagyis rosszul.

JÚLIA: Nos, hát jól? Vagy rosszul?

WILHELM: Jól van, hiszen a teste ép, s a kórságok is kerülnek. Így tehát mondhatnám, hogy jól van.

De mégsem mondhatom, mert a lelke inkább csak háltni jár belé, s abban is a legsötétebb búskomorság ütött tanyát.

JÚLIA: Búskomorság?

WILHELM: S a levertség, és – amennyire ismerem – a kilátástalanság érzése.

JÚLIA: Hát rosszul van, hiszen sem ő, sem én nem tehetünk semmit.

WILHELM: És a kisasszony hogy van?

JÚLIA: (harciasan, nagy lendülettel mondja) Én? Hogy lehetnék? Így, bezárva, a négy fal közé, a szobámba. Ha már a hímzőtűt meglátom, valakibe nagyon belé szúrnám! Nem is hozzák a hímzést, mióta...

WILHELM: Mióta?

JÚLIA: Nem is fontos ez...
Éjjelente meg csak nézem a Holdat, és azon tűnődöm, Johann mit gondolhat, hogy éppen merre járhat, kelhet... Gondol-e rám néha... Vagy már elfelejtett?

WILHELM: Dehogy felejtette! Nincs perc, hogy ne gondolna – Júlia kisasszonyra.

JÚLIA: Csak mondd, de kedves tőled.

WILHELM: Esküszöm, nem csak mondom!

JÚLIA: A férfiak tartsanak össze, a régi pajtások főleg.
És ugye rá se néz más nőszemélyre...

WILHELM: Dehogy!

JÚLIA: Azt mondd, gondol rám?

WILHELM: Minden percben, minden pillanatban.

JÚLIA: Abban a nagy-nagy gondolásban, miért nem tudott eljönni értem, és miért nem tudott elvinni a világ végére innen?

WILHELM: Próbáltunk a kisasszonnyal többször is beszélni.

JÚLIA: Ha komoly lett volna az a próba, akkor valóban: beszélünk is volna. Mert én most komolyan itt vagyok.

WILHELM: Még egy kis csetepaté is volt.

JÚLIA: Most, hogy mondod, Brunót egyszer láttam vérezni...

WILHELM: Felgyógyult?

JÚLIA: Semmiség volt. Meg úgy kell neki. Parasztfiú ő, csak a földet nem akarta túrni: beállt hát katonának. Ha a kasza sem áll jól a kezében, akkor hogy állhatna a kard? A hősiessége csak a gyengékre támad. A kocsmahős...

WILHELM: Azóta itt nem járt.

JÚLIA: Akkor máshova ment...

És ez az Edmund, ez a két lábon járó bambaság...

Már gyerekként is úgy hívtuk, hogy kis buta,

de most már megnőtt, és az ostobasága

túlszárnyal földet-eget, minden képzeletet.

És ehhez akarnak férjhez adni engem?

Ehhez a gügyéhez? Ha rágondolok,

a teremtésit, mindjárt felrobbanok!

WILHELM: Kisasszony!

JÚLIA: Jól van, na! Csak a szám jár. (Tudom, te igazi robbanást is láttál.) De most hadd füstölögjek egy keveset, mert a négy fal közt néha majd szétvet a méreg.

Még szerencse, hogy látom a Holdat,
ha annak még engedik ott fenn, hogy változhat,
talán a mi sorsunk is fordulhat jobbra.
Nem vágyom én a teliholdra.
Csak fogyóból váltson kicsit növekvőbe.
Johann meg kapjon végre erőre!
És tegyen valamit, de gyorsan,
amíg még épnek mondhatom magam...
(sóhajt)
Emlékszel még arra, hogy mi, gyerekek,
mennyit néztük éjjelente az eget?

WILHELM: Igen, igen! A csillagokat lestük,
Johann nagy könyvéből mindet kikerestük.
Hogy szerette azt a könyvet, még azzal is aludt!

JÚLIA: Igen, emlékszem, amikor kicsi volt...
És kölcsön is csak milyen unszolásra adta...
Az égen a csillogó fényeket mutatta.
Mesélt Perszeuszról, Andromédáról,
a hiú királynőről, Kassziopéiáról...
Mesélte, a bolygók hogy' járják útjukat
néha megtorpannak, vissza is fordulnak
de aztán mégis mennek tovább, előre,
és újabb meséket írnak fel az égre.
Csak mi toporgunk itt, egy örökkévalóság óta
Már rá se bírok nézni aóra.
Mert ha az elolvad, és még mindig itt vagyok!...

WILHELM: Kisasszony! Inkább ne mondja!

JÚLIA: Jó, nem mondom... Ha így akarsz...

Az a régi könyv, hogy csak kölcsönkapjam... Mi mindent meg kellett ígérenem végül! Hogy ha nagyok leszünk, majd elvehet feleségül...

Ha már az ígéretet vette, ne hagyjon itt cserben! Csak gyorsan vigyen el erről a vidékről, és ha akarja, elfelejtem mind az ő fogadalmát, kitörlöm emlékezetéből minden egyes szavát.

WILHELM: El? Hát itt hagyna mindent a kisasszony?

JÚLIA: Mi mindent? A négy falat? A buta Edmundot?

Bárhol másutt lennék! Ott is van Hold...

És talán vannak csillagok.

És ha még sincs, de a Nap ragyog csak egy egészen kicsiny fénnel, nekem ott jó, nekem több nem kell.

WILHELM: De másutt hogyan élne? És a kastély, a birtok?

JÚLIA: Wilhelm, most én kriptába zárt élőhalott vagyok.

Úgy érzem, hogy éppen *így* nem élek.

Azt mondd, Johann nem felejtett?

WILHELM: Dehogya!

JÚLIA: Akkor fogságomból miért nem ragad el?

WILHELM: Nem tudta, mit gondoljon.

JÚLIA: Nem tudta!?

WILHELM: Azt mondták, a kisasszony Edmundot választotta.

- JÚLIA: És ezt elhitte? Akkor mégis elfelejtett,
ha emlékezne rám, sosem gondolna ilyet.
Wilhelm, én ismerem jól a barátságokat, ti mindig a
legjobb pajtások voltatok. Bolognába tanulni is csak
miatta mentél, és ő meg temiattad, egymást a két barát
így segítette és ezt a barátságot Itáliába vitte.
De azt is tudom, hogy nemes a szíved és megteszed, ha
egy kisasszony kér meg arra, hogy mondd meg az igazat
– csak egyetlen dologról, amin az élete múlhat.
- WILHELM: Igazat mondanék, bármilyen jó barátom. (Régen erre
megesküdtem, s a szavamat állom.)
- JÚLIA: Wilhelm! Mit gondol igazán Johann rólam?
- WILHELM: Kisasszony, igaz minden, amit mondtam.
Majd beleőrült, hogy nem láthatta a kisasszonyt; bánatát
borba fojtotta. Fel-alá járkál nappal, s éjjelente; mind
jobban hasonlít egy kísértetre. Egy nyughatatlan
szellem, önmaga árnyéka, aki a világban helyét nem
találja.
S ha tudta volna a kisasszonyról, hogy vele elmenne
bárhova...
- JÚLIA: Bárhova, akár a Holdra.
- WILHELM: Akkor nagyobb erővel törünk be, és már nem itt
lennénk.
- JÚLIA: Ó. Azt mondod, szeret?
- WILHELM: Mindennél jobban.
- JÚLIA: Wilhelm! Neked hiszek, de most a fülemnek sem
hihetek.

Kérlek, faggasd ki rólam. Tudd meg, kérlek, hogy mit gondol. Hogy felém még ugyanúgy érez?

Ha benne már elmúlt ez az érzés, kérlek, ne sajnáld azt, és ne sajnálj engem. Akkor is mondj el mindent nekem, és majd valamit kitalálok; börtönömből valahogy majd csak megszabadulok.

Megteszed?

WILHELM: Megteszem.

JÚLIA: Köszönöm szépen.

Lassan itt a reggel...

A fény majd megmutatja, mi igaz és mi nem – mit csak hittünk annak.

Csak... – sóhajt –, sötétség ne férkőzzék soha szívémbé...

De mesélj magadról. Én csak lerohantalak a gondjaimmal, bajaimmal... Te jól vagy?

WILHELM: Én jól.

JÚLIA: Nagybátyád?

WILHELM: Ő is jól. Ellátja mind a birtok dolgait. Nagyon szereti azt a földet, az állatokat. Van, hogy nyáron a béresekkal alszik. Mindig küldi a pénzt és a jókívánságokat.

JÚLIA: Jó hallani, hogy ilyen is akad. Egy igazi család... És Pietro? Ő hogy van?

WILHELM: Most azt mondhatnám, jobban.

JÚLIA: Nem gyászolja már azt a lányt?

WILHELM: Talán annyira már nem.

JÚLIA: Majd beleőrült, emlékszem...
Pedig az a tavasz és nyár milyen szép volt...
Wilhelm, nekem az a legszebb emlékem, amikor meglátogattunk titeket ott, Bolognában.
Kész kis tudósok, mind „naaagyon” büszke a befalt, bemagolt sok vaskos könyvre...

WILHELM: De kisasszony!

JÚLIA: Így volt! A fiúk milyen komolyan vették magukat! Csak Pietro nem, ő csak mondta a bolondságokat.
És hogy szerette azt a lányt! A szép Francesca...
Emlékszem, mindig Marinának szólította,
a kék szeméért, az ő tengerének;
belefeledkezett, hogyha csak ránézett.
Az a vékonyka lány, egyszerre volt a kedvese, kishúga, s a legjobb barátja.
Milyen szépek voltak, kézen fogva
Bologna köves utcáin bolyongva...
Azok a fák, és a hűs ligetek,
és ott fent a dombon az a kert...

WILHELM: Pietróék kertje...

JÚLIA: Igen, az.
És ha égis is ért benne a gaz, mert Pietrónak kellett volna azt gondoztatni, de Pietrót nem érdekelt más semmi, csak az a kék szempár... Na! (sóhajt) Azok a bokrok... A dús fák lombozata milyen hűs árnyékot adott...

WILHELM: Az a nyár...

JÚLIA: Nekem a legkedvesebb emlék...
 Szegény jóapám akkor még élt...
 Nem is tudom, mi bolondította el a háborúba...

WILHELM: (maga elé) Hogy vigyázzon néhány buta fiúra...

JÚLIA: Tessék? Nem értettem.

WILHELM: Semmi, semmi, csak visszaemlékeztem,
 hogy nekünk milyen sokat segített.
 Ó, hogy mennyit bátorított minket!
 Az otthon nekünk ő volt a távoli földön;
 köréje gyűltünk, hogy a honvágy ne gyötörjön
 és csak, hogy halljuk megnyugtató hangját,
 lássuk tekintetét, biztató pillantását.

JÚLIA: Ne is mondd, most újra hiányzik!
 Mit tett velem? Hogy hagyhatott itt
 buták és gonoszok közt? Na meg pár nyámnnyila!
 Egy apa nem ilyen örökséget hagy a lányára.
 Emlékszel? Jóapám, hogy védjen, fiúruhába öltöztetett,
 mikor sétálni mentünk este, vele vagy veletek.

Ó, Wilhelm! Ha még egyszer elmehetnék Bolognába!
 Esküszöm, bebújok szerzetes csuhába!
 Levágom teljesen rövidre a hajam
 és szegény zarándoknak adom ki magam,
 aki egy szent hely felé igyekszik,
 ahol háborgó lelke végre megnyugszik...

Szegény Pietro! Hogy gyászolta szép Marináját!

Tengernyi könnyel azt a tengerkék szempárt.

Mikor az a szélvihar azon a vasárnapon a tetőt a piacra borította... Mennyi ember meghalt ott...

Pietro hogy átkozta Fortunát,
a vak szerencsét, forgandóságát.

És utána már nem gondolt semmi másra,
csak a Szentföldre, csak a háborúra.

Kísértetni akarta a szerencsáját, hogy mit adhat az, és
mit vehet még el... Harcba akart szállni a szerencsé-
jével.

De azt mondd, most jól van.

WILHELM: Azt hiszem, most jól.

Van itt egy lány, aki nem közömbös neki. És épp most
tudta meg, hogy a lány is szereti. A fogadós lánya.

JÚLIA: Ha Pietro szereti, csak különleges lehet.
Szegény Pietro már nagyon megérdemelné,
hogy az a sok érzés, ami ott kavarog a szívében,
valakit végre körülölelhessen.

És csak szülessenek újabb dalok...

De most már mennem kell. Indulok,
hogy majd elszökhessek még egyszer,
és remélem, már utoljára.

WILHELM: Vigyázzon a kisasszony magára
a visszafele úton.

JÚLIA: Aki velem találkozik, az vigyázzon!
Na, megyek. Kérlek, ne feledd kérésem.

WILHELM: Ígérem, nem felejttem.

(Júlia ki, Pietro éppen megjelenik fent.)

PIETRO: Wilhelm, ez ki volt?

WILHELM: Nem fogod elhinni.

PIETRO: Csak az árnyékát láttam. Na ki?

WILHELM: Júlia kisasszony.

PIETRO: Nem, tényleg nem hiszem.

És egyedül ment el?

WILHELM: Mindjárt utána megyek és visszakísérem. Csak nem szeretném, ha meglátna.

PIETRO: Na, ezt elhiszem.

És milyen volt a hangulata?

WILHELM: Amilyen szokott lenni.

PIETRO: Ajjaj... Olyan?

Ha magunkkal vittük volna a háborúba,

Damaszkusz biztos behódolt volna.

WILHELM: Vele még az Aleppói várhegyet is elfoglalnánk.

PIETRO: Talán már az egész Szentföldet mi bíránk.

Hát, ő nagyon akart jönni.

WILHELM: Emlékszem, alig tudtuk maradásra bírni.

PIETRO: Utánunk is szökött, de aztán az apja

erős őrizettel kísérette haza.

WILHELM: Mégis, milyen különös, hogyha Johann mellett van,

ez a vadság volt-nincs: azonnal elillan.

PIETRO: Igen, csupa báj lesz, csupa kedvesség.
Sok dolog van, amit mi nem értünk még
a sok-sok könyv dacára, hogy milyen a női szív.
Julia kisasszony is, hogy megváltozik,
ha Johann mellett van: a karjába karol,
fejét a vállára hajtja, sőt, dalt dúdol...

WILHELM: Na, utána indulok, talán már nem vesz észre.

PIETRO: Erre azért ne fogadj előre.

WILHELM: Mindegy, megyek. Egyedül nem hagyom. (el)

PIETRO: Már egészen kivilágosodott.
Kedves Hildém, édes Hildém most mit csinálhat...

(Benedek, a fiatal szerzetes megjelenik az ajtóban)

BENEDEK: Dicsértessék a Mi Urunk, Jézus Krisztus!

PIETRO: Mindörökké, ámen!
Nicsak, egy barát, aki régen a barátunk volt!

(Pietro nagy örömmel odasiet hozzá, és megölelik egymást)

BENEDEK: És most is az. És örökké az is marad.

PIETRO: Ámen, erre is.
Hát téged mi szél fűjt erre?

BENEDEK: Most éppen egy kiadós szélroham. A fákról a havat jól a nyakamba borította.

PIETRO: Benedek-rendi Benedek. Benediktbeuernből.

BENEDEK: Tudod a mondást, nomen est omen. Én megtaláltam a sorsom, úgy érzem.

PIETRO: És szerintem ez a legfontosabb. A kardot hát keresztre cserélted.

BENEDEK: Ott, Damaszkuszban azt láttam, hogy ölni bárki tud. Jót tenni sokkal nehezebb. Arról a földről nehéz elhinnem, hogy az a Szentföld. De a kolostorunkról tudom, hogy az. Az imáinkkal tesszük azzá, és a tetteinkkel.

PIETRO: És ez a csatározás, szinte belháború a Staufok és Welfek közt?

BENEDEK: Hallunk róla. De mindaz a falakon kívül maradt. Belül béke van.

PIETRO: És mit csinálsz ott naphosszat? Csak imádkozol?

BENEDEK: Imádkozunk is. Meg, tanítom társaimat, mindarra, amit mi még ott, Bolognában tanultunk. És van egy hatalmas kert, tele mindenféle növényekkel. Tavasztól őszig azt gondozzuk; nézzük a zöldellő leveleket, érő gyümölcsöket és magunkat az édenkertben érezzük.

PIETRO: Megtaláltad hát a békét, s a békédet.

BENEDEK: Az az öldöklés nekem ott túl sok volt. És látni sokakat, hogy akiket addig embernek hittem, miként fordulnak ki magukból, valami egészen mássá. Az életemet inkább azzal szeretném tölteni, hogy a jót keresem.

De hadd mondjam, mi járatban vagyok: Ősszel elküldtek Rómába.

PIETRO: Nocsak.

BENEDEK: A kolostorunk, a Buráni, és a Münchener kolostor ügyével. Visszafelé utam Bolognán keresztül vezetett.

PIETRO: Az az egyetlen város, amit én elkerülnék.

BENEDEK: Ne mondd ezt; mindjárt meghallod, miért. És most tartok vissza Buránba, amit itt Benediktbeuernnek neveznek. De előbb meg kellett találnom titeket.

PIETRO: Várj csak! Dél felé a hágó már járható?

BENEDEK: Még hó borítja, de már szekerekkel járnak rajta. Én, egyetlen lovammal gyorsan átjutottam.

PIETRO: Ha tudnád, most micsoda örömhírt mondtál! Hát angyallá váltál ott a kolostorban, hogy most ilyen evangéliumot hozol!

BENEDEK: Hát vissza fogsz térni?

PIETRO: Hova?

BENEDEK: Bolognába.

PIETRO: Oda nem. Csak el innen. És remélem, hogy nem egyedül.

BENEDEK: Várj! Én híreket hoztam onnan.

PIETRO: Benedek! Emilia, Romagna és egész Itália a szívemben van, de Bologna azon fehér folt, üresség. Nem létezik, mintha nem is létezett volna soha.

BENEDEK: Várj kicsit! Láttam szüleidet. Apád... Ő még nem is öregember, de szinte aggastyán lett, már csak bottal és kicsit meggörnyedve jár. Anyád a szemét szárazra sírta, s a sok könny az arcán ráncok árkait vájta. Csak rád gondolnak... És folyton aggódnak, hogy talán veszélyben forogsz. Nos, apád mondta: nagyon szeretnék, hogy visszatérj hozzájuk, Bolognába.

PIETRO: Tudom, tudom... Parancsolja, hogy visszatérjek.

BENEDEK: *Kérj*, hogy visszatérj. Várja – s ahogy a szeméből láttam – vágyja és reméli, hogy visszatérsz. Egyetlen gyermekük maradtál.

PIETRO: Még régen a pestis vitte el szegény öcsémet és két kishúgomat. De, hogy egyetlen fiuk maradtam, nem akadályozta meg, hogy kitagadjanak. És miért? Mert családunk ősi ellenségének lányát mertem szeretni.

BENEDEK: Francescát.

PIETRO: Igen, Francescát. Az a kedves lány milyen ellenség volt? Te is megmondhatod: a háborúban mi láttunk igazi ellenséget...

BENEDEK: Hidd el, megbántak mindent.

PIETRO: Későn. S ha a sors kereke úgy fordult volna, és ott, Damaszkusznál egy mórnak gyorsabb a kardja, akkor mára már mindkét család utód nélkül lenne. A sors nem így fordult, de én nem akarok többet hallani sem róluk, sem Bolognáról, sem ősi ellenségeskedésről. Benedek, századok óta! És, hogy mi is történt kezdetben: senki nem tudja, csak valami perpatvar volt ott, a piacon. Hiába próbáltam megtudni...

BENEDEK: Pietro, hidd el, megváltoztak. Nagyon várnak.

PIETRO: Öröket küldtek értem, hogy ne tudjak elmenni Francesca temetésére! *Ezt*, hogy bocsássam meg? És, hogy szökésemkor az egyiket megsebesítettem, Bolognából is szöknöm kellett. És te is tudod, meddig üldözött apám átka...

BENEDEK: Én nem kérlek semmire, csak hallgasd meg, hogy én mit láttam, hallottam. Apád mindent magára vállalt, és a tanácsnál kijárta felmentésedet.

(Pietro vállat von)

BENEDEK: A két öreg – kiköltözött, a Ferrarai úthoz a kis házba; alig találtam meg őket. A nagy házat pedig egyetlen fiukra írták.

PIETRO: Nem. Azt, a kápolnánál?

BENEDEK: Azt. A régi házat. A régi iskolánk mellett.

PIETRO: Nem hiszem. Nem lehet.

BENEDEK: De így van. És még tied a birtok, a bérlőkkel, meg a kert is, ott fent a dombon.

PIETRO: A kert?

BENEDEK: Tudod, azzal a kis házzal. Ahol nyaranta ott fent mulattunk. Ahol a fű a fejünk fölé nőtt.

PIETRO: Tudom, tudom melyik. De nem hihetem el.

BENEDEK: Apád készíttetett néhány iratot, és velem elküldte. Arra, ha netán velük valami történne.

(Benedek a tarisznyájából átadja; Pietro vizsgálgatni kezdi.)

PIETRO: De azért jól vannak?

BENEDEK: Nincsenek. Most nincsenek. De tudod, mi lenne számukra a gyógyszer.

PIETRO: Jaj, Benedek. Erre nem számítottam.

BENEDEK: Hátha rendbe jönnének a dolgok.

PIETRO: Ámen.

BENEDEK: Ámen.

(Hilde be)

PIETRO: Szép kisasszony!

(Benedek furcsállva néz Pietróra.)

HILDE: Fráter, bocsásson meg. Nem is hallottam, amikor megjött.

BENEDEK: Csak most érkeztem.

PIETRO: Ő itt Benedek, a barátunk, aki Bolognában iskola-társunk, a Szentföldön bajtársunk volt. A kardot derekasan forgatta, s ha a hit ügyeiben is hasonló ügyességgel jár el, az ördögnek van mit félni.

BENEDEK: Azért csak ne emlegessük!

HILDE: Hozhatok valamit?

PIETRO: Egy kis bort, mert még ha a Szentlélek tüze is fűti, az úton egy kicsit átfázhatott.

BENEDEK: Elfogadom. De csak egy kis pohárral.

HILDE: Hozom! (el)

BENEDEK: Miket mondasz... Csak szeretném, ha majd egyszer, csak egy kicsit is, érezném a Szentlélek érintését.

PIETRO: Téged már megérintett. Én tudom.

BENEDEK: Meg, hallottam a démonról.

PIETRO: Hihetetlen, hogy ilyen megtörténhet. Talán csak egy őrült. Egy zavarodott elme.

BENEDEK: Most, a plébánostól tudtam meg, hogy a Püspök úr és a mi apátunk vizsgálatot akart indítani. De, hogy a gyilkos a kispapot is tegnap megölte, a Püspök úr szinte megzavarodott. Csak összevissza motyog. A padlón feküdt, úgy rakták be az ágyába.

(Hilde hozza a bort és leteszi Benedek elé)

HILDE: Azt hallottam, hogy a Szentföldön meleg van.

PIETRO: Forróság. Szinte, mint a pokolban.

BENEDEK: Nem is... Nem is csak szinte.
A háborúban ott a pokol szállt a földre.

PIETRO: De Benedek jó hírt is hozott.

BENEDEK: Talán a legjobbat, amit egy ifjú kaphat.

PIETRO: Hogy a hágó már éppen járható.

BENEDEK: A hágó? Én másra gondoltam.

PIETRO: Szabad az út délre.

HILDE: Szabad?

PIETRO: És én lehet, hamarosan neki is indulok. Ha nem egyedül kell mennem.

HILDE: Hanem kivel?

PIETRO: Azzal, aki velem tart. És aki velem tartana örökre. Tud ilyet a kisasszony?

HILDE: Talán tudok, ha ez nem csak ígéretes.

PIETRO: Lehet, Bolognába vinne az az út.

HILDE: Lehet az bárhova. Ha tényleg hosszú az az út, szinte mindegy is, hogy hova és hol vezet, fontosabb az úti-társ, hogy az nem hagy-e cserben a bajban.

PIETRO: Dehogy!

BENEDEK: Bologna nincs nagyon messze.

PIETRO: És te milyen városnak láttad?

BENEDEK: Nekem nagyon kedves. Ott tanultunk mi, fiúk, még nem is olyan régen. Még a tél is kellemes, és ilyenkor már a tavasz jöttét várják. A főtéren máglyát gyújtanak, körül táncolják, úgy ünnepelnek. (már kezd érteni, hogy Pietro miért kérdezteti)

PIETRO: És az a ház milyen?

BENEDEK: A kápolna mellett?

PIETRO: Az.

BENEDEK: Fent világos, nagy ablakokkal. Alul hűvös, egész nyáron; télen kellemes meleg. És belül az udvaron egy kis kert, zöldellő bokrokkal.

HILDE: Milyen ház?

BENEDEK: Pietro háza.

PIETRO: És fent a kert?

BENEDEK: A dombon? Telis tele nagy, árnyékot adó fákkal. A fű nagyon megnőtt...

PIETRO: Nagy, nagy. Most még. És a kisház?

BENEDEK: Nyáron sokat pihentünk ott hűvösében. Beszélgettünk a tudományokról. Éjjel meg a tűznél daloltunk sok-sok éneket. Pietro is sok dalt írt. A nagy teraszról az egész város látszik, a Reno folyó is és a csatornák. Éjjelente meg a házakban a pislákoló fények és az utcákon vándorló fáklyák...

HILDE: Milyen kert?

BENEDEK: Pietro kertje. Az apja épp most adta neki.

HILDE: Ház, kert... Szerintem bármely hely szép, ha szépen élnek benne.

PIETRO: Én csak azt mondom, az az út a hágón át nem a semmibe vezetne.

BENEDEK: És Pietrót Bolognában a szülei nagyon várják. És ha még ráadásként nem is egyedül érkezne, ők lennének a Földön a legboldogabbak.

HILDE: (elgondolkodik, majd) Na, megyek a konyhába! Kicsit gondolkodnom... vagyis mosogatnom kell.

BENEDEK: Kedves lány.

PIETRO: Nekem a legkedvesebb.

BENEDEK: De örülök, hogy ezt látom. Hogy megint élsz! Ősszel megint Rómába küldenek, és ha Bolognában járok, remélem, meglátom, ahogy az a ház is megtelik étellel, meg az a kert.

PIETRO: Nálam mindig szívesen látott leszel.

BENEDEK: És Johann hol van? Neki is hoztam híreket.

PIETRO: Még alszik. Megnézem a szobájában.

(Pietro felmegy a lépcsőn, majd hamarosan lesiet.)

PIETRO: Nincs a szobájában. És nem is tudom, hol lehet. Már kora hajnal óta fent vagyunk.

(Wilhelm belép)

BENEDEK: Wilhelm!

WILHELM: Benedek! Vagy már „atyámnak” kell szólítanom?

(Megölelik egymást.)

BENEDEK: Barátnak. De még jobb, ha a barátodnak.

Rómában jártam és Bolognában, és most térek vissza a kolostoromba.

WILHELM: Hát áll még Bologna?

BENEDEK: Áll és szebb mint valaha.

WILHELM: És a volt iskolánk?

BENEDEK: Ott is voltam. Láttam a sok fiatal diákot, kezükben a stylussal. Milyen régen volt, amikor még mi jártunk oda! Mintha az valaki más élete lett volna.

Mesterünkkel is találkoztam.

PIETRO: DiCapella mesterrel?

WILHELM: Ő hogy van?

PIETRO: Ő is jól. Csak még őszebb lett, és ha ez lehetséges, még bölcsebb.

És emlegetett minket, mint legjobb diákjait. A hét, mindig összetartó pajtást... Akiknek fejébe hiába csepegtette a tudást, mert ifjonti vérüknek parancsolni nem tudtak, és háborúba mentek, hogy magukat megölessék...

PIETRO: Ne is mondd... A többiek nagyon hiányoznak. És a nagy kalandvággyal mit értünk el...

WILHELM: Johann még nem kelt fel?

PIETRO: Johann eltűnt.

WILHELM: Micsoda?

PIETRO: Már hajnalban sem volt a szobájában.

WILHELM: Júliáról beszélnem kell vele. Hova tűnhetett?

PIETRO: Én a legrosszabbtól tartok.

(Helga megjelenik)

HELGA: Jó reggelt az uraknak. És dicsértessék.

BENEDEK: Ámen.

WILHELM: Jó reggelt.

PIETRO: Jó reggelt.

HELGA: Felkelt már mindenki?

PIETRO: Már fel, csak...

HELGA: És az úr is?

WILHELM: Johann? Őt nem találjuk.

HELGA: Bekopogjak a szobájába?

PIETRO: Ott nincs.

HELGA: És nem látták az urak?

PIETRO: Még az éjjel tűnhetett el.

HELGA: Még az éjjel? Lehetetlen.

WILHELM: Miért lehetetlen? Nem őrizte senki.

HELGA: De... Vagyis különös.

PIETRO: Én – a legrosszabbtól tartok.

WILHELM: A démon?

PIETRO: Gondolni sem merek rá.

WILHELM: Johannt miért bántotta volna?

PIETRO: Miért ölte meg a többieket?

HELGA: (rémülten) Nem, őt nem. És ha a Staufok? Az apja miatt?

WILHELM: Mikről tud a kisasszony! Vagy épp a Welfek? Talán épp az apja raboltatta el.

PIETRO: Miért nem csatlakozott az egyik oldalhoz!? Most legalább tudnánk, hogy a másiknál keressük!

BENEDEK: És ha rablók ütöttek rajta?

PIETRO: Hol? Hol járt és miért ment el?

WILHELM: Én elmegyek a tisztásra.

PIETRO: A forráshoz? Wilhelm!

WILHELM: Meg kell tudnunk, ha az történt meg.

PIETRO: Wilhelm! Veled megyek!

WILHELM: Nem, te maradj itt Benedekkel, hátha visszatér!

BENEDEK: Imádkozunk érte!

PIETRO: Te imádkozol. Én örülök, ha az ajtón nem rohanok ki.

HELGA: Nekem most el kell sietnem. El... a friss tejért. (elindul az ajtó felé) Hilde a konyhában van, ha szükségük lesz valamire az uraknak.

(Az ajtóban megjelenik Johann. Mindenki úgy néz rá, mintha kísértetet látna. Helga néhány pillanat múlva szinte kirohan a konyhába.)

JOHANN: Jó reggelt! Mindenki felébredt? Nocsak, Benedek! De rég láttalak. Mi járatban itt? (átöleli)
Mi van? (néz a többiek felé)

PIETRO: Mi van? Reggel! És épp készültünk megőrülni.

JOHANN: Hogyan?

PIETRO: Egy barátunkat nem találtuk a szobájában. És, már éjjel eltűnt.

JOHANN: Fényes a hold. A fénye szikrázik a havon. Világos volt az éj.

PIETRO: Hát épp ez az. És ha a démonnál találkozta volna?

JOHANN: Elvenné az életemet? Nem túl sokat ér most.

BENEDEK: Meg a lelkedet.

JOHANN: Az érne valamit? Nem tudom. A sorsom azon is túl sok sebet hagyott. Így összekaszabolva a teremő sem ismerne rá.

BENEDEK: Ezt ne mondd.

JOHANN: A kedvéért nem mondom.

PIETRO: Hova tűntél?

JOHANN: Meg kellett tudnom. Hogy ki volt.
Simon...

WILHELM: Simon?

BENEDEK: Simon mester? Itt?

JOHANN: Már valahol másutt... A démon.

BENEDEK: Nem!

JOHANN: Mi itt épp előtte találkoztunk. Elment, találkozott a kíséretével, de aztán különös köd lett és Simon eltűnt – közülük!

WILHELM: De éppen őt?

JOHANN: Kiáltoztak, de nem találták sehol. Visszatértek a táborhelyükre, de ott sem volt.

WILHELM: Éppen őt...

PIETRO: És biztos, hogy...

JOHANN: Biztos. Láttam. A ravatalozó mellé vitték a holttestet... Biztos.

WILHELM: Simon mester...

JOHANN: Szóval, mit vehet még el tőlem a démon?
Az a fiú meg... Aki a tisztásról menekült...

PIETRO: Jozef?

JOHANN: Azt mondták, az éjjel megzavarodott, összevissza beszélt a késéről, meg temérdek vérről. Végül elcsendesedett, és amikor nem figyeltek, felkötötte magát.

(Hallgatnak egy kicsit)

BENEDEK: Várj, Johann, valamit mondanom kell.

Talán nem tartod fontosnak, de kérlek, mégis hallgasd meg.

Utána indulnom is kell, vissza, Buránba, a kolostorba.

WILHELM: Elkísérünk...

BENEDEK: Nem kell.

PIETRO: A démon...

BENEDEK: Az Úr kezében az életem. És bármi is a szándéka, én követni akarom.

WILHELM: De a lelked.

BENEDEK: A lelkem is az ő kezében van – remélem.

WILHELM: De magadon segítened kell – így van megírva.

PIETRO: Különben a hiúság bűnébe esnél.

WILHELM: Csak az erdőn át hadd kísérjünk.

BENEDEK: Jó. Az erdőn át. És köszönöm.

Johann! Én most éppen Bolognából jöttem.

JOHANN: Bolognából?

BENEDEK: Voltam a régi iskolánkban. DiCapella mesterrel is találkoztam.

JOHANN: A mesterrel?

BENEDEK: Elmondta, mindig abban reménykedett, hogy mi heten ott maradunk tanítani – mert ő már csak kevésbé bírja. Te a quadriviumot, főleg az Astronomiat.

JOHANN: Az Astronomiat?

BENEDEK: De el kellene olvasnod a titkos fóliánsokat, pergameneket is.

JOHANN: Ó. A könyvtárból?

BENEDEK: Amit hét lakat alatt őriznek.

Pietro meg taníthatná a Triviumot, a hármas utat, különösen a Retorikát. És már így ketten is bírnátok mind a hét szabad művészetet.

WILHELM: Pietro!

BENEDEK: Septem artes liberales... És Wilhelm meg...

WILHELM: Nekem elég volt hallanom a tudományokat. Mondani már nem szeretném.

BENEDEK: Ha nem, hát nem.

WILHELM: Nekem itt van birtokom.

JOHANN: Benedek, köszönöm a híreket, de nekem még itt kell maradnom. De remélem, Pietro él a lehetőséggel.

WILHELM: Johann, várj!

JOHANN: Mi az?

WILHELM: Hogyan is mondjam...

JOHANN: Hát mondd, bárhogy.

WILHELM: Itt volt Júlia kisasszony.

(Johann feláll és elindul a lépcső felé)

WILHELM: Johann, várj!

PIETRO: Hová mész?

JOHANN: Hozom a kardomat, meg a csomagomat. Sok dolog nem kell.

WILHELM: Miért?

JOHANN: Ha Júlia itt volt, az csak egyet jelenthet. Hogy még mindig a szívében őriz. És csak hazugság volt, amit Edmundról mondtak. És ha az utam Bolognába vezet, akkor ő is velem jönne. És éjjelente néznék az itáliai eget és csillagokat.

WILHELM: Barátaim! Induljunk Júlia kisasszonyért, és azon mód induljunk Bolognába!

PIETRO: Jönnél te is?

WILHELM: Az őrség parancsnoka kedvelt engemet. Még mondta is, hogy taníthatnám a legényeket egy kis kardforgatásra.

JOHANN: Menjünk! És köszönöm barátaim!

(Johann elindul fel, Pietro is)

WILHELM: Nálam mindenem itt van (emeli meg a kardját).

BENEDEK: Hogy megforgott most minden, szinte szédülök.

WILHELM: A kockát sem bírtad, már régen sem nézni.

BENEDEK: Soha nem is nyertem. És többet nem is akarok. (izgatottan mondja) Csak most lássak kipörögni két hatost, csak most az egyszer.

(Pietro jön le.)

PIETRO: Ha Júliát elragadtuk, menekülnünk kell.
Benedek, szeretnék megkérni valamire.
Furcsa álmot álmodtam... Egy hatalmas kocsikerék
forgott, beleszédültem, ahogy néztem. És egyszer csak
egy óriási sárkányt köpött ki magából, skarlát-színűt.

BENEDEK: Mit?

PIETRO: Na, csak álom volt.
Mind a hat feje, mert hat volt, lángokat köpködött. És
rajta egy nő lovagolt, meztelen.

BENEDEK: Urunk Jézus!

PIETRO: A földre buktam, hogy hogyan, nem tudom, és a sár-
kány rám taposott. Szájából a lángnyelvek perzseltek.

BENEDEK: Jézus segíts!

PIETRO: Mi az? Csak álmodtam.
De most, hogy menekülni fogunk, szeretnék valamire
megkérni.
Itt van – mind, amit írtam... (átadja a lapokat) Csak
buta énekek, a szerelemről... De nekem az életem.
Elvinnéd most magaddal megőrizni, és majd elhoznád
Bolognába?

BENEDEK: Kolostorban őrizzem a szerelmes dalaidat? Buránban?
De, megteszem. Csak végre révbe érjetek.
Pietro! Az Utolsó Ítéletet álmodtad.

PIETRO: Nem... Mégis, lehet... De nem... Másképp van meg-
írva.

BENEDEK: Megírva talán másképp van, mégis...

PIETRO: Benedek. Mi közöm lenne nekem az Ítélethez? Vagy nekünk?

És hát nem hiheted, hogy most fog eljönni?

És a végét még nem is mondtam: a sárkány rátaposott egy rózsára.

BENEDEK: Rózsára?

PIETRO: És annak a tüskéi felsértették a lábát, majd elzuhanva a hasát vágta fel. A nő...

BENEDEK: A Babiloni szajha...

PIETRO: Talán. Szóval a nő pedig a földre zuhant. Hogy utána mi történt, nem tudom. Ezután már mást láttam, Hilde arca jelent meg.

BENEDEK: A lányé? Mindez mit jelenthet... Nem értem, de így is beleborzongok.

PIETRO: Nem érted, csak azért borzongsz. S amit nem értünk, azt a képzeletünk nagyítja fel, szörnyűvé... De csak álom volt... És még én szégyeltem magam, hogy emiatt ilyet kérek. Biztos, minden rendben lesz. És mi megérkezünk biztonságban.

(Hilde megjelenik)

PIETRO: Édes Hilde! (a többiek meglepetten ránéznek)
Indulunk Bolognába. Johann, Wilhelm és én – mi hárman –, Júlia kisasszonnyal.

HILDE: (félreértve) Értem.

PIETRO: Velem tartanál? Abba a házba...

HILDE: Veled! Bárhova!

Csak anyácskámtól hadd búcsúzzak el és jóapámtól,
meg húgomtól.

PIETRO: És ha nem engednek?

HILDE: Akkor csak olyanal tudnék elmenni, aki meg is szok-
tet.

PIETRO: (boldogan) Hilde!
De... Most tényleg szoknunk kell.

HILDE: (sóhajt) Akkor szokunk. És majd később visszajövünk.

PIETRO: Ha megérkeztünk, majd üzenetet küldünk nekik.

(Johann jön le)

JOHANN: Én indulok.

PIETRO: Megyünk veled.
(Hilde felé) Még dél előtt visszajövök, és a hágó felé
indulhatunk.

HILDE: Én addig elkészülök. (Hilde ki)

(Helga bevonul köpenyben, diadémmal, nyakában medál, csuklóján
ékszerek. A többiekről tudomást sem véve megáll az ajtó felé
fordulva, kicsit felfelé, az ég felé néz.)

PIETRO: Mi ez, te lány?

WILHELM: Kisasszony! Mi történt?

(Helga tudomást sem vesz a kérdésekről.)

JOHANN: Történt valami?

(Helga kicsit ellágyul, már éppen mondana valamit, amikor nyílik az
ajtó.)

Bejön az Anya, Edmund, a Gróf és néhány katona.

(Hirtelen sötétség lesz, csak Helga világít vörös fényben, majd újra világosság.)

GRÓF: Fenséges Hölgy!

(Letérdel, és lehajtja a fejét. A kísérete követi.)

GRÓF: Megtaláltuk a Herceg végakarátát. Elismeri önt a lányának. Minden birtokának és jogának örökösévé teszi.

A báró úr is mindjárt érkezik, de Fenséged iránti hűségéről már jó előre biztosított.

HELGA: Felállhattok. Kérem az iratot!

(A Gróf lehajtott fejjel átadja.)

GRÓF: Még hatvan emberem hamarosan itt lesz; a védelmére és a rendelkezésére állnak.

ANYA: Szólhatok?

HELGA: Szólj.

ANYA: Hercegi birtok – a *te* birtokod – a 47 falu, négy kastély. Az is, amiben most Júlia lakik, mint ahogy most kiderült, jogtalanul.

HELGA: Ezt tudom.

ANYA: Már ez is jelentős erő. De ha hozzávennénk azt a 14 falut, amit Edmund fiunk örökölné... Még fiatal, de idővel jó katona lesz. És jó férj lehet. Ezzel, itt a Welf hatalmat megszilárdíthatnánk.

GRÓF: És Henriktől a jutalom sem maradna el.

HELGA: Edmund, gyere közelebb.
Hát megtennéd?

EDMUND: (anyjára néz, majd közelebb megy) Ha anyám így látja
jónak.

HELGA: És csatába is indulnál?

EDMUND: Ha kell...

HELGA: És még a törőtől sem rémülnél meg! (kirántja a köpenye
alól a törét és feléje fordítja)

EDMUND: Ne! Anyám segíts!

(Helga lesújt; Edmund holtan összeesik. Helga hátrább lép. Az
Any a holttesthez rohan, és átöleli.)

ANYA: Fiam, édes fiacskám!

HELGA: Szemtelen, te! Hát egy anyámasszony katonáját adtad
volna páromul? Akiben sem erő sincs, sem értelem?

(Az egyik katona a kardját kihúzza. Helga kinyújtott kézzel feléje
mutat.)

HELGA: Megállj, te!

(A katona megdöbbenve megáll.)

HELGA: Állj! – kiálltja, miközben ökölbe szorítja a kezét.

(A katona megremeg, egy pillanat múlva a szívéhez kap, összeesik
és meghal.)

KATONÁK: Varázslat! (félve hátrább húzódnak)

HELGA: Akar még valaki most itt meghalni?

Welfek? Mit tudtok ti, ostobák! Nekem anyácskám megmondta előre mindezt, ami most történik; megmondta napját és óráját. És azt is megmondta, hogy mi lesz majd ezután. Hogy ki lesz királynő, majd a Birodalom császárnője. Nem egészen két év múlva.

GRÓF: Ki? (Helga lesújtóan ránéz.)

HELGA: És ki a császára. (néz Johannra)

GRÓF: Lehetséges?

HELGA: És megmondta, mit kell tennem eddig, és mit kell tennem ezután.

ANYA: Mit? Te gyilkos némbér! Egyetlen fiamat miért ölted meg?

HELGA: Miattad, te bohóc!

ANYA: Miattam?

HELGA: Azt hiszed, játszatsz mindazzal a hatalommal?

Benned nincs sem erő, sem elszántság, sem akarat.

Azt hiszed, kószolgathatod azt, amíg ízlik, és ha már nem, majd kiköpöd és elfelejted?

Azt sem tudod, mi az a szolgálat! Nem az, ha valamit cserébe várnak. Gazdagságot és hatalmat? Én láttalak téged! Hogy hadonásztál, pózoltál... És hogy akartad hallani mástól a hízelkedő szavakat! Mindent el is hittél! Nem is tudod, milyen nevetséges vagy! A mozdulataid, ahogy beszélsz... Te bohóc! Paprikajancsi! Mintha valaki is lenné! Aki pedig nem lehetsz, soha! Te sosem tudtad, mit jelent átadni valaminek magad; neked sosem kellett tűrni, de nem is tudtál volna soha.

ANYA: Nagyuram, segíts!

HELGA: És még ostoba is vagy! Ki mutatta meg mindezt nekem, ha nem a Nagyúr? És segíteni fog rajtad, úgyhogy csak *félj*.

Én gyilkos nem vagyok, de áldozatot meghozok, ha kell. Ha kell, hatot. És elvégzek hat szertartást, és megteszek, bármit, amit meg kell tenni.

KATONA1: A démon...

KATONA2: Az nem lehet.

KATONA3: És Jozef?

HELGA: Jozefet mondtad? (mutat felé; a katona félve visszahúzódik) Az a buta paraszt? Őt a természet erős karokkal ajándékozta meg, de a földeken azokat alig használta, így hát kötekedett. Ha tudnátok, hányan örülnek, hogy eltűnt a föld színéről, végleg: a föld alá. Jobb lett így a világ. És még jobb lesz!

BENEDEK: Jobb?

GRÓF: Úrnőm! (térdel le elé) Fogadd szolgálatomat.

HELGA: Hát már nem akarsz szolgálni a báránybőrbe bújt Welfeket?

GRÓF: Úrnőm mondja meg, hogy kit kell szolgálnom! De legelőször is: úrnőmet szolgálom.

HELGA: És te tudod mi az az áldozat? És mi az erő?

GRÓF: Ha úrnőm úgy gondolja, hogy nem tudom, akkor tanítson meg.

HELGA: Öld meg ezt a férget itt! (mutat Edmund anyjára)

(A Gróf egy pillanatig habozik, majd a tőrét előrántja.)

ANYA: Ne tedd, ez csak imposztor! Emlékezz, mi mindent tettünk mi meg együtt!

GRÓF: Emlékszem! (leszúrja)

HELGA: Legközelebb habozás nélkül.

(A Gróf lehajtja a fejét.)

WILHELM: Jézus, segíts! (elkezdi kihúzni a kardját)

HELGA: A hatalmamát próbálad? Egy okból élsz. Mert eddig Johannt megvédted.

JOHANN: Wilhelm, várj!

GRÓF: (a katonáknak) Fogjátok körbe őket!

(fent megjelenik a Fogadós és a Fogadósné.)

FOGADÓS: Már reggel van? Majd szétrobban a fejem.

FOGADÓSNÉ: Mi történt itt? Még álmodom? Mi van itt, lányom?

HELGA: Jöjjenek le. Igyekezzenek!

(Lent kótyagosan megállnak)

FOGADÓS: Mi ez?

HELGA: Uram! Ki apám helyett soha nem volt apám! Mondja, jól megtanított-e birkát kibelezni? (Megöli a Fogadóst)

(A Fogadósné a Fogadóshoz siet. Felnéz Helgára.)

FOGADÓSNÉ: Te hálátlan!

HELGA: Hálámat most megkapjátok! Mindenért! Kamatostull
(őt is leszúrja)

BENEDEK: Te ördögi nő! Gyilkos vágyad nem ismer határokat?
Hat ártatlan ember... Jozef, és most ők...

HELGA: Ártatlan? Nevetnem kell.

Az első... Liberiusz... Azt hitte, neki mindent szabad.
Az ostoba. Mennyit kerülgetett, mikor az erdőben
jártam. És amikor az első hó leesett, rám támadt. Azt
hitte, bármit megtehet egy árva lánnyal, akit mindenki
megvet. Éppen időben tette, így ő lett az első áldozat.

Aztán, ők hárman. Más nem is tudta, de amikor még
gyerekek voltak, anyácskámnak sokat ártottak és
egyszer a házunkat fel is gyújtották. Aztán anyácskám
rémálmokat küldött rájuk, és többet nem jöttek, de ha
megláttak, velem mindig kötekedtek.

BENEDEK: De a kispap!

HELGA: Wolfgang? Ó, a Püspök úr, a kenetteljes. Az élő
megtestesült szentség. Anyámat kiátkozta, hogy engem
férj nélkül hozott a világra. Őt a templomba nem
engedte, anyácskámat így terelte még messzebb a másik
úton, s ő meg engem; a Püspök úr hát így tett nekem
jót – majd elhalmozom a köszönetemmel. Engem az
élő bűnnek nevezett, akit ki kellene irtani a világból. De
egyszer történt egy baleset, egy férj meghalt és a Püspök
úr a fiatal özvegyet sokat vigasztalta; neki különleges
figyelmet szentelt. Ez hát Wolfgang története.

BENEDEK: A Püspök úr? Nem lehet...

HELGA: Ha a püspököt és Wolfgangot egymás mellett láttad
volna, és meg is akartad volna látni a nyilvánvalót...

BENEDEK: De Wolfgang nem tett semmit.

HELGA: Csak épp megszületett. Csak nem ellent mondanál püspök uradnak arról, hogy mi az élő bűn? De az apa nem halhatott meg, csak a fiú – mert úgy a kenetteljes püspökünk most nem szenvedne. Hol lenne akkor az igazság?

A bűnnek egyre édesebb gyümölcseit hozta eléem tálcán az én Uram.

BENEDEK: És ki a te urad?

HELGA: Valóban azt akarod, hogy kimondjam a nevét?
Hallgass inkább. És imádkozz tovább! Bár nem segít, ha azt is hiszed, hogy segíthet.

JOHANN: És Simon mester?

HELGA: Az a lovag? Hogy micsoda nagyképűség szorult belé!
Hogy azt hitte, nincs hatalmam fölötte, sőt, még le is győzhet! Hogy megsértett engem és Uramat! És micsoda becsvágy fűtötte! Átszervezni, amit csak lehet, az egész világot az ő képére, az ő gondolataira! És, amikor szenvedett – mert a sértő nagyképűségnek szenvednie kell –, mennyire próbált hősies lenni! És hogy összeomlott!

(Johann a kardjáért nyúl)

HELGA: Ne tegye, Johann úrfi. Elmondom, miért.

GRÓF: Úrnőm...

Úrnőm, azt mondtad, tudod, mi lesz ezután.

HELGA: Te is a jutalmat várod... De legyen.

Konrád hamarosan meghal, és a királyságot egy hercegre hagyja.

GRÓF: Kire?

HELGA: Egy szakállasra. Jó katona. Oroszlán Henrik fuldoklik majd haragjában, és ha támogatást kap, akár a királyra is támad. De egy csatában bármi megtörténhet, bármilyen baleset...

És ha jól forgatjuk a sors-kereket – és annak módját anyácskám jól megtanította – a Birodalom császári párja leszünk Johann úrfival.

JOHANN: Lehetetlen.

HELGA: Csak az úrfiban van meg az az akarat és elszántság, egy cél érdekében.

JOHANN: Te lány, te valakivel összekeversz engem.

HELGA: Nem keverem.
Még az úrfi sem ismeri magát.

JOHANN: Ha ez igaz, hát nem is akarom...

HELGA: Johann úrfi az egyetlen, aki erre képes és akinek mindez lehetséges. És Edmundot ez a banya az úrfihoz merte mérni!

JOHANN: Kedves fiú volt. Kicsit buta, de a helyét megtalálva boldog élete lehetett volna.

HELGA: A helyét már nem kell keresnie.

JOHANN: Gyilkos kegyetlenség.

HELGA: Csak áldozat. Szükséges. Hat szertartás most, majd még hat, és végül majd még hat kell.

BENEDEK: Uram segíts!

HELGA: Mintha amott, a csatában az úrfi nem vágta volna a mórakat...

JOHANN: Bár ne tettem volna...
De te lány, te megőrültél.

HELGA: Ne mondja ezt, Johann úrfi. Egyszer, még gyermekként a házunknál, az erdő mellett lovagolt el. Anyácskám akkor mutatta meg az úrfit, és mondta, a jövődöbeli-met látom.

JOHANN: Képtelenség.

HELGA: Aztán anyácskám letakarta a szemem, és én is láttam az esküvőnket. És ahogy később a császári koronát a pár fejére helyezik.

GRÓF: Úrnőm...

HELGA: De azt is láttam, csak egyetlen út vezet oda. Kezdetben tele áldozattal; de az eszközt szentesíti a cél.

JOHANN: Milyen célt szentesíthetne?

HELGA: Ha a szakállas király fog uralkodni, pár év béke után a Welfek és a Staufok újra egymásnak esnek. Ők... Ők a nép érdekét soha nem nézték, csak a sajátjukat; és még a családokat is egymás ellen uszítják majd. A pártoskodás áterjed majd Itáliára...

JOHANN: Nem...

HELGA: Évszázadokig is eltart majd.

JOHANN: Lehetetlen.

HELGA: És százezrek hallnak majd meg a két név miatt.

De van egy út, egy ösvény. Anyácskám ezt mesélte minden este, amíg élt, hogy mit kell tennem. Az egyesített seregek Henriket támogatják; a szakállas új királyt egy váratlan baleset éri, majd Henrik is elesik a grófokkal vívott csatában. Észak velünk tart, majd – a déli városok egyenként behódnak. És utána elsöpörjük a pápai államot, egyben a kereszténységet.

És az igazi hitet elterjesztjük – a Birodalomban, majd az egész világon. S a nevünk örökké fog élni.

BENEDEK: Milyen hitet?

HELGA: A hatalom hitét. Az erőét, és az akaratét. A buta kívánságokét. Hogy bármire is vágysz, azt megkaphatod.

BENEDEK: Bármire?

HELGA: A vágyak hitét.

JOHANN: Én nem akarok vágyani bármire.

BENEDEK: Ez ellenségünknek, a Sátánnak a hite.

HELGA: Ne beszélj olyanról, amihez nem értesz, amiről semmit se tudsz.

És ha ez a hit elterjed, békét hoz, egy másik világot.

BENEDEK: És erőszakot.

HELGA: Nem szóból ért az ember, de tettekből.

BENEDEK: Ez hát az Utolsó Ítélet.

HELGA: Mondom, amit nem értesz, ahhoz ne szólj.

BENEDEK: Nem kell értenem hozzá. És nem is akarok.

HELGA: Te csak imádkozz, bár még ahhoz sem értesz. Na rajta!
Kérd, hogy az Úr egy angyalát ideküldje.

BENEDEK: Már kértem.

HELGA: Nem hallok a szárnycsapásokat. Szólj, ha erre repül,
hogy a fejem lehúzhassam.

De addig is hallgass. Szeretnék egy szerzetest tanúnak,
hogy mindezt majd lerója egyszer. De ha bőszítesz,
inkább majd lejegyzí más.

JOHANN: Várj, Benedek!

GRÓF: És aki a király lesz? A szakállas?

(Helga elővesz egy bábút.)

HELGA: Itt van ő. Neki milyen sorsa legyen? A tűz égesse? Vagy
fulladjon meg? Hát fulladjon! (a korsóba dobja a bábút)
Talán egyszer az étel akad majd a torkán, talán egy
folyó nyeli el.

PIETRO: Barátaim! Úgy tesztek, mintha még nem láttatok volna
ördögöt emberbőrbe bújva! (Ellöki a katonákat és szét-
töri a korsót.)

HELGA: Fogjátok le!

(Két katona lefogja Pietrót)

HELGA: Te ostoba! A Kaszás már most elindult felé. És azt
hiszed, nincs másik korsó? Rajta, vágd szét a bábút!
Tőlem össze is kaszabolhatják.

(Helga egy suhintással belevág Pietróba a törrel. A katonák elen-
gedik. Pietro a sebét fogva hátrál, majd elesik. A barátai odarohan-
nak.)

JOHANN: Ne mozogj, nem mély a seb.

(Hilde belép, egy tálcán egy korsó borral és néhány pohárral.)

HILDE: Csak most hallottam – egy pár szót. Mi történt itt, jó húgom?

Szegény szüleim mit vétettek?

HELGA: Én neked húgod nem vagyok. És ezt tudod te is, jól. Hallottuk, eleget.

HILDE: Nekem te mindig az leszel. Mennyit beszélgettünk éjjelente...

HELGA: Buta fecsegés. Hogy untam mindig! Csatokról, ruhákról... Meg ostoba álmokról.

HILDE: Csak pár szót hallottam, Helga, de szerintem nem jó amit teszel. Nagyon nem jó. Úgy érzem, a világot kiforgatod a sarkaiból.

HELGA: Azt is fogom tenni.

HILDE: Ami fent volt, lent lesz.

HELGA: És a lent: fent. Jól érzed.

HILDE: Szerintem mindez nem jó. De, a húgom vagy, én nem lehetek más, nem tehetek mást.

HELGA: Nem is tehetsz. Akkor hát legyél a húgom! Nem fogod megbánni.

HILDE: Nem bánom. Pecsételjük meg egy korty borral, mint ahogy régen tettük, amikor valamit megfogadtunk.

HELGA: Nem bánom, én sem.

HILDE: Két pohárral már ki is töltöttem.

(Felveszi mindkettőt, az egyiket Helgának nyújtja.)

HELGA: Hadd kérjem a másikat.

(Hilde a másikat nyújtja Helgának, aki elveszi.)

HELGA: Az úr is jöjjön. Pecsételjük meg szövetségünket. (nyújtja neki a poharat)

GRÓF: Köszönöm úrnőmnek.

(Helga önt magának egy másik pohárba.)

HELGA: Igyunk hát egy új világra!

HILDE: Én iszom a húgomra.

GRÓF: Én úrnőmre.

(Kiisszák, Helga utolsónak)

HELGA: De megszomjajztam! (tölt és iszik még egyet)
Johann úrfi, döntened kell. Követsz engem? Leszel a társam?

JOHANN: Nemet kell mondanom.

HELGA: A katonákkal Júlia kisasszonyért küldetek. Azt akarod, hogy újabb áldozat legyen?

JOHANN: Nem én akarom.

BENEDEK: Mondj most igent!

HELGA: Anyácskám medáljára meg kell esküdnöd.

JOHANN: Nem mondhatok mást.

HELGA: Te akartad így. Akkor halj meg te is, és ők is, akiket szerettél. A föld színéről mindannyiótokat el kell törölni. (kinyújtja a kezét)

(Wilhelm kezdi kihúzni a kardját)

WILHELM: Urak! Azt hiszem, most mind meghalunk.

(Helga hirtelen térdre rogy.)

HELGA: (Hilde felé néz megdöbbenve) Mit tettél! Méreg? És te?

(A Gróf is összeesik.)

GRÓF: Úrnőm, segíts!

HELGA: (A Gróf felé) Te gerinctelen patkány, te szolgálélek! Előtte menj a pokolra! (leszúrja)

Te buta lány! Mit tettél, Hilde? (összeesik és meghal. A katonák lassan, majd egyre gyorsabban kimenekülnek.)

BENEDEK: Barátaim, hogy megforgott minden! Teljesen beleszédültem...

Én már azt hittem, vége lesz a világnak. Vagyis annak, amit eddig annak hívtunk.

Milyen hirtelen támadt fel ez az őrült némbor és milyen hirtelen tűnt el a semmibe!

JOHANN: Nem volt őrült. Ha csak őrült lett volna...

BENEDEK: Valaha talán lány volt, de valami más lett. Talán sejtem, hogy mi. De ki nem mondom.

(Benedek óvatosan Helgához megy, és megvizsgálja)

Meghalt.

HILDE: Nem! Meghalt? (hátrál) Ó én buta! Csak elkábítani akartam! Bocsáss meg, húgom!

Pietro! (összeesik)

PIETRO: Hilde! Segítsetek oda!

JOHANN: Nem mozoghatsz.

PIETRO: Vigyetek gyorsan.

(Hilde mellé, az asztalhoz támasztják. Pietro Hildét az ölébe segíti.)

BENEDEK: Ez az angyali lény! Hát őt küldte az Úr?

PIETRO: Édes Hildém. Mit tettél?

HILDE: Pietro! Ha így is történt... A húgom volt, de nem tehettem mást.

PIETRO: De magadat is?

HILDE: Mást nem tehettem. Ha eddig így tudott színlelni, éveken át, akkor csak okos lehet. Nálam okosabb sokkal. Becsapni nem tudtam volna.

PIETRO: Az eszén mégis túljártál.

HILDE: Ne mondd ezt... Pietro, tudom, butácska vagyok, de kérlek, ne úgy emlékezz rám, hogy „az a buta lány”.

PIETRO: Én a legokosabb lányra emlékezek.

HILDE: Ne gúnyolódj, Pietro, most ne.

PIETRO: Dehogy. Arra a lányra, aki pontosan tudta mit kell tenni, amikor mindenki más csak bénultan állt.

HILDE: Szegény húgom, mennyit szenvedhetett, hogy ki akarta fordítani a földet és eget a négy sarkából. Hát ilyet még gondolni is...

Szegény anyácskám, ő mindig óvta, jóapám, tudom, ő sokat szidta, de nem érdemelték ezt, senki sem érdemli.

Jaj, mi mindent tett, rá sem merek gondolni.

Szegény húgom, hogy megkeseredett; bántott mindenkit, akit csak szeretek. Micsoda harag gyűlhetett fel benne.

Kedves fráter, fogsz imádkozni érte?

(Benedek habozik; a többiek várakozón ránéznek.)

BENEDEK: Megteszem.

HILDE: Ámen. Ámen...

Szegény húgom... Azt sem tudta, mi az igazi áldozat. És hogy mennyire megsértette az eget és földet... A lent hogy lehetne fent?...

(Hilde sóhajt; már kábult)

HILDE: Pietro, elmegyünk Bolognába?

PIETRO: El. Ígérem.

HILDE: Együtt?

PIETRO: Együtt, és együtt is maradunk, örökre.

HILDE: Örökre? Elég, amíg élünk.

PIETRO: Vagy talán azon is túl.

HILDE: Túl? Hogyan?

Hát elmegyünk?

PIETRO: El.

HILDE: Bologna... Mesélj, kérlek, egy kicsit róla.

PIETRO: Mesélek...
 A városban – a tavasz már közeleg.
 Megolvasztja a fagyott szíveket
 a nap melengető sugara –
 és mosolyt csal mind az arcokra.
 Az utcákat ellepi a vígasság, a jókedv,
 esténként sokan a fáklyák közt táncra perdülnek
 és éltetik az új évet, mely szebb napokat,
 és talán – igen, talán –, boldogságot hozhat.

HILDE: Talán?

PIETRO: Van akinek biztosan,
 aki szerelmese ölelő karjaiban
 elmerülhet, és elfelejthet mindent.

HILDE: Mindent?

PIETRO: Ami valaha rossz volt.

HILDE: A testem... Nem érzem. Most is fogod a kezem?

PIETRO: Fogom, örökké. El nem engedem.

HILDE: Kedves Pietro... Kedvesem... Milyen jó mondanom.
 És az a kert? Ott fent a dombon?

PIETRO: Igen, ott fent...
 A langyos szél végigsimítja az ágakat
 és sóhajtasra bírja a dús bokrokat;
 a fák lombkoronái intenek, le a városra

és távolabb a hűs vizű folyóra.

HILDE: És mi ott leszünk?

PIETRO: Ott. A szél a hajunkba kap.

HILDE: És majd megirigyli csókjainkat...

PIETRO: Hogy bejárt már mennyi vidéket, országot,
de ilyen szerelmet még sohasem látott.
Nyári estéken majd ülünk kint a padon;
boldogan, ahogy a kezedet fogom.
És majd nézzük fent a csillagokat...

HILDE: Látom! Látom... Hogy szikráznak...

(Pietro megcsókolja, Hilde meghal).

PIETRO: Ó sors, hogy ezt a gyenge kismadarat
állítottad szembe a szélrohamnak,
hogy megfékezd pusztítását!
Elvetted fiatalságát, élete virágját.
Kedves testét az enyészetnek adtad,
a nevét pedig – tudom! – a mennybe írtad.

(Pietro Hildét megszorítja.)

PIETRO: Johann, én meghalok.

JOHANN: Dehogy halsz meg. Benedek megnézi a sebed.

PIETRO: Nem, hagyjatok. Én már nem akarok élni.

JOHANN: Megyünk vissza, Bolognába.

PIETRO: Visszamész?

JOHANN: Vissza. El innen. Júliával. És minden mást itt hagyok.

PIETRO: Én maradok. Ezt a kincset, hogy megtaláltam, többé el nem engedem. Akárhova megy, bárhova, én kísérem. Nem hagyom magára soha többet, nem szegem meg az ígéretemet.

JOHANN: De...

PIETRO: Várj! Ez az – úgymond – *élet* nekem már így is sok volt. Túl sok. Sokkal több, mint amit elbírok.

Johann! Menj el apámhoz, és kérlek, mondd el, hogy vissza akartam térni. És, kérlek, úgy szeresd őket, ahogy én tenném. Nézz rájuk öregségükben. Megteszed?

JOHANN: Szívesen megteszem.

PIETRO: Mondd meg, azt kérem, fogadjon el fiának téged, és lányuknak Júliát.

(Belép a követ)

KÖVET: Adjon Isten!

WILHELM: Az ránk férne, nagyon.

KÖVET: De mi történt itt? A Gróf úrnak hoztam híreket.

JOHANN: A Gróf halott. Ő is. Mondd a híreket!

KÖVET: Ő is? Konrád király halott. Halálos ágyán utódjának Frigvest tette meg.

JOHANN: A fiát?

KÖVET: Nem, a sváb herceget, a Rőtszakállút.

WILHELM: Barbarossa?

BENEDEK: Szakállas? Urunk segíts!

KÖVET: Frigyes egyszerre a Welfek és a Staufok utóda. Így végre beköszönhet a béke a Birodalomban.

BENEDEK: Béke? De meddig? És utána mégis a pokol száll a földre? Századokig?

JOHANN: Hát így megy ez ezen a világon? Talán nem is tudjuk, és a pokolban élünk?

WILHELM: (a Követ felé) Akik eddig egymás ellen harcoltak, hirtelen barátokká lesznek?

KÖVET: Így kell lennie. Frigyes szigorú, határozott. És jó katona.

JOHANN: Mindez mikor történt?

KÖVET: Majdnem két hete. De, csak most nyílt meg a hágó.

PIETRO: Már két hete? Milyen értelmetlen volt itt, mindez. Mennyire másképp történhetett volna...

KÖVET: A Gróf úr halálhírért meg kell vinnem.

JOHANN: Menj.

(A követ el)

JOHANN: Pietro!

PIETRO: Hadd maradjak egy kicsit így.

BENEDEK: Mi Urunk, nagy szükségünkben legyél a pásztorunk!

PIETRO: Milyen okos volt ez a lány. Bölcsebb, mint mi mindannyian. Tudta a titkot...

JOHANN: Titkot?

PIETRO: Az élet igazi titkát. Hogy ne csak azt tudd, az élettől mit kívánsz. Hanem, hogy tőled mit kíván az élet. Édes Hildém!

JOHANN: Pietro.

PIETRO: Barátaim, titeket kérlek! Ha meghalok, kettőnket máglyán égessetek el, együtt, ahogy barátainkkal a Szentföldön tettük, és porainkat vigyétek vissza, mint az övékét, Bolognába. Megteszitek?

JOHANN: Meg.

PIETRO: Ott fent, a kertben, a ház, a terasz előtt,
ott van egy kis domb, épp a lejtő előtt,
ahol sokat ültünk, emlékszel, nyaranta?

JOHANN: Emlékszem.

PIETRO: Onnan fentről néztünk a városra.
Apró emberek, tarka tetők, kanyargó utcák,
a folyó hűvös vize, a keskeny csatornák...
Az égen meg a sok gomolygó felhő...
Ott, a kisdombon, ahol néhány rózsatő is nő
az éjjelente szikrázó csillagok alatt,
ott szórd szét, kérlek, a hamvainkat.
Édes Hildém... (Meghal.)

(Kinyílik az ajtó, megjelenik Júlia, odarohan Johannhoz és átöleli. Wilhelm és Benedek a két oldalon – mint két oszlop – áll.)

(függöny)

❧ „Rendezői segédlet” ❧

*„Én rossz vagyok, s rossz voltam, a gonoszság
magjai mind elvette. S csak remélem, hogy könnyörül
néha a sors, s a gyomnál jobban kedvez a gyenge
virágnak. Hát így... küzdök a démonaimmal, és
repülni bíztatom az angyalokat.”*

Az írók általában nem elemzik a műveiket. Az olvasókra, a nézőkre hagyják az értelmezéseket. A Rota Fortunae eddigi olvasói esetén azonban néha volt, hogy azonos dolgokra kérdeztek rá. Másrészt, írás közben esetenként engem is meglepett a történet alakulása, így a darab befejezése után elkezdtem gondolkodni azon, hogy a szereplők milyen jellemvonásaik alapján cselekednek úgy, ahogy, illetve, hogy milyen törvények irányítják a történéseket. Végül, pedig azért szántam rá magam ezek rövid leírására, hogy pontosabban el lehessen képzelni a párbeszéd sorai mögött a cselekményt. Az ilyen megközelítés már nem ritka, mivel „rendezői segédletként” le lehet írni olyan általános szempontokat, amelyek a szövegből csak közvetve derülnek ki.

A darabba a klasszikus drámák mintáit is bele szerettem volna szőni, és egyáltalán nem akartam a modern művek lineárisabb logikáját követni. Másrészt, ez a darab egy „tabló”, azaz adott karakterek megjelenítése, ezért a párbeszéd pontosan akkor válnak élet-szerűbbé, ha azokat kicsit játsszák (de nem túljátsszák).

Kérdéses lehet az olvasó számára, hogy Helga pusztító démonná válása túl gyorsan és komolyabb előzmények nélkül következik be, kicsit hasonlóan Hilde komoly fellépéséhez. Helga valójában okos, de ördögi és számító módon, és valóban rejtőzködik, így meglepetésnek kellene lenni a megjelenésének. Egy modern drámában ez a

„rejtőzködés” a nézők felé nyitott szokott lenni, mivel ott elsősorban a szórakoztatás a cél. Színházi előadás során arra, hogy készül valamire, a rendezéssel lehetőség van több jelet is elhelyezni; a szövegben én erre nem akartam utalni. Azaz, a rendezéssel lehetne pontosítani ennek a „rejtőzésnek” a mértékét. Az előadó-művészet (feltételezhető) szabályai szerint csak kb. minden 3-ik embernek kellene Helga viselkedésének gyanúsna lenni, így pl. egy társaságban néhányan mondhatnák, hogy „én gondoltam”... (Általában véve is: a szereplők között keressük a rejtett személyt...)

Helga okos, de hideg és számító, Hildében viszont „nagy lélek” lakozik, és a jóságnak olyan rendíthetetlen tömbjével rendelkezik, hogy a szükséges pillanatban habozás nélkül lép. Másrészt, a második felvonástól Hilde folyamatosan „emelkedik”, „transzcendentálódik”. Írás közben én ezeket a viselkedésszerűségeket „láttam” a képzeletemben, de a párbeszéderek erre csak utalni tudnak.

Egy modern drámát általában egy egységes stílusban építenek fel. Itt szándékos a második felvonásban történő váltás. A hatodik áldozattal a démon felnyitja az értelmet és a „köznapi” harcokon túli transzcendens világot, amelybe, mint egy szakadékba kezdenek zuhanni a szereplők. A nyitásnak a képe a némajáték is.

Kérdéses lehet Johann passzivitása is. Johann kilátástalannak látja a helyzetét, amelyet pontosan nem is ismer, másrészt pedig folytonos rémálmai, amelyben az ördögi lény hatalmába akarja keríteni, elszívják az erejét. A némajáték angyala és ördöge kockát vetnek az emberek felett. Az angyal és az ördög lehetőségei, történetmozgató erői messze túl vannak az emberekén, akik csak passzív bábu. Itt a harc valójában Johannban zajlik: *„küzdök a démonaimmal és repülni bíztatom az angyalokat”*, annak külső képe pedig a háttérben zajló versengés érte Helga és Júlia által. Mindezt csak egy másik „angyal”, Hilde tudja megállítani. Ez a küzdelem azonban elszívja Johann erejét, mert az az emberinél jóval nagyobb léptékű.

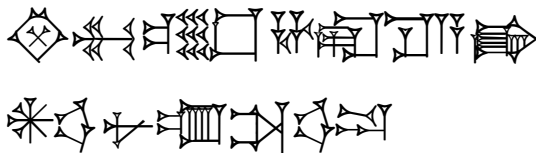
A „Szerencse forgandósága” a középkori szemlélet szerves része volt. Helga hirtelen magasra kerül, majd megsemmisül. Pietrót és Hildét váratlan szerencse éri, majd – szerencsétlenség. Ugyancsak a darab megírása után fedeztem fel, hogy itt a balszerencse valójában valaki rossz akaratának a következménye, annak okai így pontosan visszakövethetők. Másrészt, ugyancsak el kellett gondolkodnom azon, hogy a darab végén miért haltak meg annyian. Rájöttem, hogy a történet logikája szerint a „balszerencsét” csak a „jóság, józanság és erő” együttese csökkentheti. A kocsmáros rossz volt a lányhoz, a felesége pedig talán jó, de erőtlenség. Wilhelmet eltökéltsége és született vitézi értékei, Benedeket égi hite és „földközeli” racionalitása segítette. A „jóság, józanság és erő” csúcspontja Júlia, aki kétlábbal a földön áll, de folyton az eget is nézi és tettekre kész, így annyi ereje van, hogy bajba jutott kedvesének is – csak a távolból – de a támasza. Johann csak egy pillanatra, a Simonnal való beszélgetésekor mutatja meg magát. És a háttérben talán érezhető az a „jövőt vivő”, a jövőt tervező magasabb szándék, ami erőtlensége ellenére Johannt kivezeti Bolognába. A butaság (Edmund), a gonoszság (Anyá), vagy a számítás és elbizakodottság (Simon) mind kiszolgáltatottá tesz a Balszerencse előtt. Ugyancsak védtelenné tesz a túlzó, esetleg már a talaját vesztő képzeletvilág is, mint Hilde és Pietro esetén. Mindez vágyhat a szépség után, megteremtheti a szépséget, vagy akár meg is mentheti a világot, de az első szélroham elsöpörheti. (Benedek sokszor prózába csúszik, Hilde és Pietro szövegei pedig néha túlromantikusak – Pietro szavai szinte csak kedvese halálakor kapnak mélységet.) Júlia viszont érett, szavaiban a fent és a lent mérlege, a Föld és az Ég egyszerre jelenik meg. Így már mindez tanmesének tűnik? Nos, ilyen egy misztérium játék...

„Lassan itt a reggel...”

A fény majd megmutatja, mi igaz és mi nem – mit csak hittünk annak.

Csak... Sötétség ne férközzék soha szívembe...”

*„a kertek felett bealkonyulhat
a Nap szívem nem hagyja el”*

*(Sumer közmondás,
<http://etcsl.orinst.ox.ac.uk/>)*

Regno.

A. Q. Ihesu ambulant passi fere pari. pro
dignus non reclinat utrum avari. utrius tempore
quodam singulari debet medium ad utrumque utrum